NAŠ TEDNIK

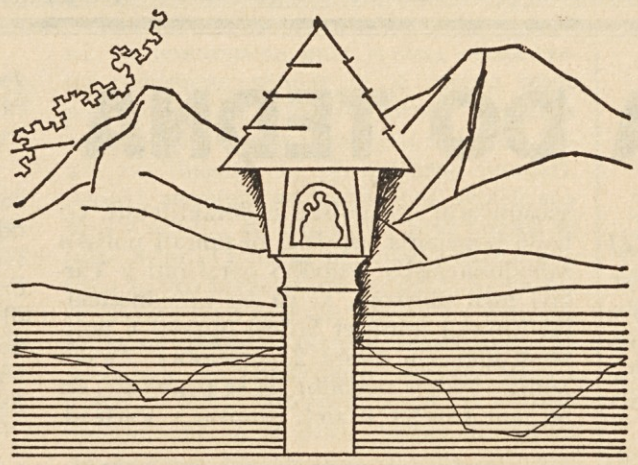

KULTURNO POLITIČNO GLASILO

Poštni urad: 9020 Celovec — Verlagspostamt: 9020 Klagenfurt

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt P.b.b

LETNIK XXII. / ŠTEVILKA 42 CELOVEC, DNE 15. OKTOBRA 1970 CENA 2.50 ŠILINGA

Nach dem 10. Oktober

Von dr. Reginald Vospernik

Die Feierlichkeiten zur fünfzigsten Wiederkehr der Kärntner Volksabstimmung im Jahre 1920 sind vorbei. Die Tatsache, daß erst wenige Tage seither vergangen sind, gestattet gewiß noch keine abschließende Bilanz; man kann aber doch einige Feststellungen treffen.

Zunächst einmal darf festgestellt werden, daß das offizielle Kärnten erfolgreich bemüht war, nationalen Ressentiments bei den Feierlichkeiten vor dem 10. Oktober und während des Festzuges keinen Platz zu geben. Daß trotzdem nationale Ressentiments aufflackerten, war angesichts der gerade in den letzten Wochen und Monaten ständig steigenden Spannungen vorauszusehen. Spruchbänder, die »Gleichberechtigung für die Mehrheit (!) in Schulfragen« und die Minderheitenfeststellung verlangen (die sowohl vom früheren Bundeskanzler Klaus als auch von Landeshauptmann Sima als untaugliches Mittel der Minderheitenpolitik bezeichnet wurde), wirken reichlich displaziert. Bestätigt nicht schon diese Tatsache allein die Richtigkeit der Entscheidung, slowenische Gruppen nicht im Festzug mitmarschieren zu lassen? Man stellte sich vor: eine slowenische Folkloregruppe, die an Transparenten vorbeimarschiert, an denen von Ausverkauf der Heimat gesprochen und unverhüllt gegen die Slowenen Kärntens Stellung genommen wird. Niemand kann uns weismachen, daß diese Transparente nicht gehißt worden wären, hätten sich Kärntner Slowenen im Landesfestzug befunden.

Wenn die Wiener »Presse« feststellt: »Die polemischen Spruchbänder waren angesichts dessen reichlich überflüssig, bedauerlich dagegen, daß das slowenische Element nicht die Gelegenheit ergriffen hatte, um gegenüber Stimmen von gestern in der Gemeinschaft Kärntens selbst bei der Partei von morgen zu sein«, so muß betont werden, daß die Absenz der Kärntner Slowenen keineswegs eine Demonstration gegen die Einheit des Landes war, sondern in der nicht erfüllten Erwartung wurzelte, man werde den Kärntner Slowenen ein Mitgestaltungs- und Mitspracherecht einräumen.

Das österreichische Fernsehen war bei der Übertragung des Festzuges bemüht, die unschönen Begleiterscheinungen nicht zu zeigen, sondern den Festzug im Geiste des Verstehens zu kommentieren und auch slowenische Stimmen zu zitieren. Man hätte aber doch auch betonen können, von offizieller Seite (Bundespräsident, Bundeskanzler, Landeshauptmann) wurde kein Wort darüber verloren, daß wichtige Rechte der slowenischen Volksgruppe nicht realisiert sind. So leicht, wie es sich die »Presse« mit der Antwort macht, ist das Problem gewiß nicht abgetan: das angesehene Wiener Blatt meint, daß die Slowenen selbst die Realisierung des Artikels 7 verhindern, da sie eine Minderheitenfeststellung ablehnen. Nicht nur nach Ansicht prominenter Politiker, sondern auch in den Augen vieler angesehener Völkerrechtslehrer sind Minderheitenfeststellungen untauglich, Mittel zur Lösung offener ethnischer Fragen.

Es sei auch betont, daß der Rat der Kärntner Slowenen immer gegen die Anwendung von Gewalt Stellung genommen hat, da er darin ein untaugliches Mittel zur Erreichung politischer Ziele sieht. Dies gilt auch für die jüngsten Ereignisse anläßlich des Landesfeiertages, von wem immer diese Aktionen ausgegangen sein mögen.

Man sollte auf seiten des Mehrheitsvolkes nun keineswegs den großen Fehlerbegehen und die Volksgruppe als solche mit einem kriminalistischen Stempel versehen.

Wie wir für unsere Anliegen Verständnis und Achtung erwarten, wollen wir auch Anliegen der Mehrheit in diesem Lande, soweit sie berechtigt sind, volles Verständnis entgegenbringen. Wir werden aber nicht müde werden zu betonen, daß wichtige Bestimmungen der Staatsverträge von Saint Germain (Berücksichtigung der slowenischen Volksgruppe in den öffentlichen Budgets) und Wien noch nicht realisiert sind, und daß wir auch im Lande selbst noch weit davon entfernt sind, in einem von Ressentiments freien Klima zu leben.

Die Einheit des Landes steht nicht zur Diskussion — auch bei den Kärntner Slowenen nicht. Was wir möchten, ist eine Einheit in gleichberechtigter Vielfalt. Man möge endlich überall erkennen, daß das Bekenntnis zur slowenischen Volksgruppe nicht in der Kammer des Herzens irredentistische Bestrebungen birgt. Unser Vaterland kann nur reicher sein, wenn es kulturelle und sprachliche Vielfalt in seinen Grenzen birgt. Wenn diese Erkenntnis doch auch — neben allem, was in Festreden in diesen Tagen gesagt wurde — in Zukunft in unserem Alltag Platz greifen und auf alle Bewohner des Landes ausstrahlen würde, wäre vieles erreicht.

Einer in ihrer Existenz bedrohten Volksgruppe, die durch die Erscheinungen des modernen Lebens und eine ihr teilweise nicht günstig gesinnte Atmosphäre an Terrain verliert, zu helfen, sollte der wahre Beitrag des Bundes, des Landes und jedes einzelnen in diesem Lande sein, die Einheit in der Vielfalt zu erhalten.

Nemški sodeželani proslavili 50 let plebiscita

Koroška je bila te dni vsa v slavnostnem razpoloženju. Zakaj tudi ne, saj imajo nemški sodeželani dovolj razloga, da se veselijo tistega dne, ki je odločil usodo Koroške. Svoj obolos pa so doprinesli tudi koroški Slovenci in prav oni so odločili, da je ostala dežela pod Avstrijo. Tudi oni bi se radi z veseljem spominjali 10 oktobra, če bi jim priznali vse pravice, ki so zapisane v senžermenski in avstrijski državni pogodbi. Poleg tega je pred 50 leti deželni zbor koroškim Slovencem svečano obljubil vse pravice, ki pa so ostale gole obljube. Prav zaradi teh dejstev je zanje plebiscit le grenak in žalosten spomin!

Že dan pred praznikom je bila Koroška v zastavah. Zvečer so po gorah zagoreli kresovi. Višek petkovih prireditev sta bili popoldanski slavnostni seji mestnega občinskega sveta in deželnega zbora; zvečer pa je mladina priredila baklado, medtem ko je bil v Domu glasbe koncert namenjen ljudskemu glasovanju.

V svojem govoru v zgodovinski dvorani grbov deželnega dvorca, je **zvezni predsednik Franz Jonas** med drugim tudi dejal, da 10. oktober mi mogoče lepše praznovati, če se ne bi spomnili tistih mož in žena, ki so pomagali ohraniti deželo nedeljeno. Dveletni boj za neokrnjenost dežele je prepričljiv dokaz povezanosti Koroščev in njihove globoke domovinske ljubezni. Plebiscit je privedel do mednarodno-pravne odločitve, ki je bila tudi pri pogajanjih za državno pogodbo odločilnega pomena za ohranitev južne meje.

Koroška, ki leži na stičišču treh starih kulturnih narodov, mora izpolniti ne le avstrijsko, marveč tudi v interesu mednarodnih odnosov evropsko nalogo. Zvezni predsednik je potem pohvalil težnje in prizadevanja Koroške za ustvaritev dobrega gospodarskega položaja. Krona vseh prizadevanj je brezdvomno ustanovitev lastne koroške univerze za izobrazbene znanosti, ki bo dograjena v treh letih, je na koncu svojega govora dejal državni poglavar.

Pravzaprav je imel prvo slavnostno sejo celovški občinski svet, na kateri je **župan Ausserwinkler** pozdravil poleg državnega poglavarja še veliko število odličnih osebnosti. V svojem govoru je le-ta imenoval ljudsko glasovanje pred 50 leti kot zmago razuma in demokratične miselnosti.

Občinski svet je potem na županov predlog sprejel sklep o poimenovanju novih cest, s katerim so hoteli poudariti tesno povezanost osebnosti z domovinsko obrambo in plebiscitom: Wilsonova, Milesova (oba Američana), Pichler-Mandorf, Šumijeva, Steinerjeva cesta.

Višek so dosegle slavnosti na dan 10. oktobra, s sprevodom, dolgim osem kilometrov, ki se je zaključil na Novem trgu, kjer je bil pred pol stoletjem oznanjen izid ljudskega glasovanja. Številni odličniki, na čelu predsednik Jonas in skoraj vsa zvezna vlada, so prisostvovali dve in pol urni manifestaciji. V zaključnem govoru je državni poglavar izrazil željo, da naj odgovorni zastavijo vse sile za družbeni in gospodarski razcvet ter za medsebojno razumevanje obeh narodov v deželi.

NARODNI SVET KOROŠKIH SLOVENCEV

vabi na

SPOMINSKO PRIREDITEV

ki bo v nedeljo, dne 8. novembra 1970, ob 14. uri v Domu glasbe v Celovcu.
SPOMNILI SE BOMO:

15 let podpisa avstrijske državne pogodbe
25 let osvoboditve in konca druge svetovne vojne
50 let plebiscita
100 let slovenskih taborov na Koroškem

SODELUJEJO: Folklorno-glasbene skupine koroških Slovencev, primorskih Slovencev in gradiščanskih Hrvatov.

Nova politika ÖVP na Semmeringu

Pretekli četrtek se je na Semmeringu končalo zborovanje ÖVP, ne da bi pri tem sklenili strankine reforme. Na dnevnem redu je bilo več velikih referatov. Delegati so smeli govoriti le pet minut. Vsak je lahko govoril kar je hotel. Za stvarna vprašanja je ostalo malo časa. Poslanci ÖVP se bodo srečali na Semmeringu ponovno prihodnjo pomlad.

Potem ko je glavni tajnik Avstrijske ljudske stranke dr. Karl Schleinzer izjavil, da se morajo voditi pogovori z vsemi političnimi strankami, z FPÖ pa iskati tesnejše stike, sta se tudi zvezni načelnik dr. Hermann Withalm in načelnik kluba poslancev prof. dr. Stephan Koren pridružila tej ugotovitvi glavnega tajnika. Oba vodilna politika sta podčrtala, da se mora okrepiti stik z FPÖ. Withalm je dejal, da bi bila koalicija ÖVP/FPÖ uspešna le tedaj, če bi mandat ÖVP pri ponovitvenih volitvah na Dunaju ne prejeli socialisti, marveč FPÖ (kar se je, kot pišemo na drugem mestu, v resnici zgodilo). 81 mandatom socialistične vladne stranke bi stalo nasproti 84 mandatov močna opozicija (78 ÖVP, 6 FPÖ).

Zborovanje SPÖ v Kapfenbergu

Istočasno z zborovanjem ÖVP na Semmeringu, so imeli tudi socialisti svojega v Kapfenbergu. Glavni govornik na tem zborovanju je bil načelnik kluba poslancev SPÖ dr. Bruno Pittermann, ki je v svojem referatu izjavil, da bo nastopil kot odločen zagovornik vlade dr. Kreiskega v parlamentu. Tako kot ni bilo po referatih finančnega ministra Hannesa Androscha in zveznega kanclerja dr. Bruna Kreiskega nobene diskusije, jo tudi po Pittermannovem govoru ni bilo.

Dr. Pittermann bo predložil parlamentu listo najvažnejših problemov, ki naj bi jih le-ta moral najprej obravnavati. Lista vsebuje zakonske osnutke, ki jih morajo še letos odobriti ali skleniti, vse druge vladne in iniciativne predloge, naj bi reševali v drugi polovici jesenskega zasedanja parlamenta prihodnjega leta.

Glavni poudarek vsega zborovanja v Kapfenbergu pa je bilo stališče socialistov po volilni reformi.

Smrt Rapackega in Daladiera

V Varšavi je umrl 61-letni prejšnji poljski **zunanji minister Rapacki.** V evropski politiki je bil znan zaradi tako imenovanega **»načrta Rapackega«,** v katerem zahteva ustanovitev brezatomske cone v Srednji Evropi.

Skoraj v istem času je v Parizu umrl bivši **francoski premier Daladier,** star 86 let, ki je zaslovel, ko je podpisal »münchenski sporazum«, ki je posredno privedel do druge svetovne vojne.

Nobelova nagrada ruskemu pisatelju

Letošnja Nobelova nagrada za literaturo je bila dodeljena ruskemu pisatelju Aleksandru Solženicinu. V obrazložitvi sklepa Švedske akademije znanosti in umetnosti je rečeno, da se nagrado podeli Solženicinu zaradi »etične sile, s katero je pisatelj ponovno ovekovečil tradicije ruske književnosti.« O tem velikem ruskem geniju bomo drugič objavili obširnejše poročilo.

OD TEDNA DO TEDNA

OBISK FRANCOSKEGA PREDSEDNIKA V SOVJETSKI ZVEZI

Večdnevni obisk francoskega predsednika v Sovjetski zvezi minuli teden, je bil v središču svetovne pozornosti. Že sam sprejem v Moskvi je bil veličasten. Na letališču je Pompidouja sprejela in pozdravila trojka: Brežnjev, Podgorni in Kosigin.

Razgovori med obema delegacijama so bili prav prisrčni. Predstavnik francoske vlade je po obisku izjavil, da so govorili o stvarnih zadevah, realistično in konkretno. Brežnjev je izrazil zadovoljstvo nad obiskom in željo, da bi le-ta pomenil pomembno etapo v razvoju francosko-sovjetskih odnosov. Pompidou mu je odgovoril, da je po drugi svetovni vojni prevladovala težnja po dveh nasprotujočih si blokih. Politična vizija prejšnjega francoskega predsednika de Gaulla je predvidela tri razdobja: pomirjenje, razumevanje in sodelovanje. Francija je sprejela novo pobudo sodelovanja. Dobri odnosi med Francijo in Sovjetsko zvezo so zmerom predstavljali bistveni faktor miru v Evropi.

Odgovoril mu je predsednik Podgorni, ki je dejal, da izkušnja dveh svetovnih vojn govorita za to, da sta Sovjetska zveza in Francija branik miru ter da je sodelovanje med obema državama primer odnosov držav z različno družbeno ureditvijo. Obe državi delujeta kot sigurna partnerja na področju pomirjenja in krepitve evropske in mednarodne varnosti. Ta uspeh zavisi v znatni meri od francosko-sovjetskega sodelovanja na politični ravni.

POLJSKO-ZAHODNONEMŠKA POGAJANJA V BONNU

Poljsko-zahodnonemška pogajanja so se začela v Bonnu na ravni izvedencev, ki so se razdelili v dve delovni skupini: prva razpravlja o vprašanju priznanja meje na Odri in Nisi, druga pa o problemih glede ponovne združitve družinskih skupnosti, ki so jih prigode vojne in povojnega obdobja razpršile.

Pogajanja, ki so se začela februarja letos, so se po daljšem premoru ponovno začela v Bonnu med delegacijama obeh držav, ki ju vodita poljski namestnik zunanjega ministra Winiewicz in zahodnonemški podtajnik za zunanje zadeve Duckwitz. Sedanja, šesta faza pogajanj med Bonnom in Varšavo bi se morala zaključiti s pripravo osnutka pogodbe o odpovedi sile in spoštovanju ozemeljske nedotakljivosti. Če bodo pogajanja uspešna, bi morali poljsko zahodnonemško pogodbo parafirati v Varšavi med obiskom, ki ga bo zahodnonemški zunanji minister Scheel opravil v poljskem glavnem mestu 2. novembra. Za dokončni podpis pogodbe pa se pričakuje, da bo sam kancler Brandt potoval v Varšavo.

BOMBNI ATENTAT V ATENAH PROTI OBRAMBNEMU MINISTRU ZDA

V središču Aten je eksplodirala bomba ob obisku ameriškega obrambnega ministra Lairda. Bomba ni povzročila resne škode, niti človeških žrtev. Do eksplozije je prišlo nekaj minut preden je prišel obrambni minister Laird skozi vrata palače ministrskega predsednika.

Grška policija je sporočila, da so aretirali Koronaiosa, ki so ga agenti našli, ko je pripravljal eksplozijo.

Odporniško gibanje »Anima« je v zvezi s tem bombnim napadom izdalo proglas v katerem pravi, da je ameriška vlada poslala grškim polkovnikom težko orožje, zato da jih podpre. Ameriški obrambni minister Melvin Laird je obiskal nato predsednika vlade Giorgiosa Papadopulosa, nakar je odpotoval z vojaškim letalom v Neapelj, kjer je vrhovno poveljstvo NATO.

NOVI SOVJETSKI POSLANIK V KAIRU

Namestnik zunanjega ministra Sovjetske zveze Vladimir Vinogradov je bil imenovan za novega veleposlanika v Egiptu. Bivši sovjetski diplomatski predstavnik v Kairu Sergej Vinogradov(ki ni bil v sorodstvu s svojim naslednikom), je umrl avgusta letos v Moskvi. Novi veleposlanik je bil v Kairu pred 14 dnevi, ko je spremljal ministrskega predsednika Kosigina na Naserjevem pogrebu.

POMIRJEVALNI GOVOR VODJE PARTIJE BREŽNJEVA

Ob 50-letnici sovjetske oblasti v kavkaški republiki Azejbedžan je vodja partije Brežnjev imel na proslavi v Bakuju govor, med katerim je obrazložil tudi nekatera zanimiva mednarodna politična stališča. Brežnjev je dejal, da položaj na Srednjem vzhodu nujno vzbuja zaskrbljenost in da Amerika nadaljuje s svojo politiko podpiranja izraelskih napadalcev. Krvavi spopadi v Jordaniji so poslabšali skupne napore arabskih narodov, vključno glede Arabcev v Palestini.

Prezgodnja smrt Naserja je velika izguba za arabske narode, bil je velik patriot, odločen borec proti zatiranju in agresiji za svobodo, za neodvisnost in socialni napredek, državnik in eden izmed najvišjih voditeljev arabskega sveta. Njegovi tovariši bodo prav gotovo nadaljevali boj izginulega predsednika, ki je toliko pomenil za Egipt in za vse arabske narode.

Nato je Brežnjev govoril o sovjetsko-nemški pogodbi, ki je bila podpisana 12. avgusta v Moskvi ter je dejal, da so brez smisla razpravljanja o tem, kdo je potegnil iz pogodbe krajši konec, saj so vsi imeli od tega korist: komunistične države, Zvezna republika Nemčija in vsi oni, ki so zainteresirani za utrditev miru v Evropi.

AMERIŠKI SENAT O PREDLOGU O NEOMEJENIH KREDITIH IZRAELU

Ameriški senat je odobril zakonski predlog o oborožitvi, katerega je poslal predsednik Nixon v podpis in ki predvideva izdatek 19.900 milijonov dolarjev (okoli 497 milijard 500 milijonov šilingov). Zakon predvideva neomejene kredite za prodajo orožja Izraelu, kar se opravičuje, da je treba obnoviti spremenjeno vojaško ravnotežje na Bližnjem vzhodu. Senatorji so zakonski predlog kritizirali, češ da gre za popuščanje s strani kongresa v korist Pentagona. Načrt predvideva tudi nova raketna izstrelišča proti raketam, vendar prepoveduje razširitev tega sistema v vsedržavnem okviru.

FPÖ DOBILA SVOJ ŠESTI MANDAT

Na ponovitvenih volitvah, ki so bile v nedeljo, 4. oktobra, v treh dunajskih volilnih okrajih, je dobila FPÖ, po preštetju vseh volilnih izkaznic, šesti mandat v parlamentu.

Še v nedeljo zvečer je bilo javljeno, da so socialisti iz ponovljenih volitev izšli kot zmagovalci. Toda v petek, 9. oktobra, se je izkazalo, da so ta mandat dobili svobodnjaki, ne pa socialisti.

Po teh ponovitvenih volitvah izgleda parlament takole: 81 SPÖ, 78 ÖVP in šest državnozborskih poslancev FPÖ. Pravzaprav je ÖVP računala na ta mandat. Izguba le-tega je imela za stranko negativne posledice. Nekdanji avstrijski kancler in dolgoletni vodja Ljudske stranke dr. Josef Klaus je odstopil kot poslanec v parlamentu. Njegov odstop povezujejo s porazom njegove stranke na nedeljskih delnih volitvah.

GORICA — EVROPSKO MESTO NA MEJI

V Gorici je župan Martina podal program občinske uprave za prihodnost. Župan je v tem programu podčrtal, da hoče biti ta uprava, zlasti ljudska uprava, na osnovi človeške solidarnosti. Hočemo, da bo tisti, ki je potreben pomoči v ospredju našega zanimanja: naša želja je odpraviti gete, nerazvita področja, ki nam niso v čast, da se noben občan ne bo čutil izločenega; hočemo tako skupnost, v kateri bi človek oblikoval samega sebe.

Evropska in istočasno obmejna Gorica, ki ima svojo večstoletno tradicijo na stikališču dveh različnih narodov, je danes geografsko postavljena med evropski Vzhod in Zapad ter ima zato poslanstvo posredovanja ekonomskih, kulturnih in človečanskih dobrin.

Gre za nadaljevanje politike prijateljskih odnosov z Jugoslavijo in drugimi vzhodnimi narodi, v sodelovanju med obmejnimi deželami, v aktivnem sožitju in iskanju skupnih poti napredka. **Občinska uprava bo vedno podpirala vse pobude, ki bodo težile za mirom in bratstvom med narodi.**

Prav tako bo občina nadaljevala z dobrimi odnosi s Koroško in Celovcem, z Novo Gorico, Ljubljano in Slovenijo.

Za tem ugotavlja županovo poročilo, da živijo v Gorici različne narodne skupine, kar predstavlja za mesto obogatitev v kulturnem, jezikovnem in splošnem srečanju narodnih tradicij. Ta ugotovitev je dokaz politične volje za zbliževanje in izkoriščanje teh prednosti. Dokument, ki ga je pred nedavnim odobril občinski svet, vsebuje osnove za sožitje in sodelovanje med italijansko večino in slovensko skupnostjo, katerih se hočemo držati ne samo zaradi sloge in želje po skupnem delu za napredek mesta, ampak tudi kot dokaz civilne pravice za popolno sodelovanje vseh etničnih skupnosti v političnem, kulturnem in gospodarskem življenju mesta.

Potem ko je navedel še razne druge upravne in splošne občinske probleme, je župan v svojem zaključku poudaril, da naj ta program usmeri Gorico v bližnji bodočnosti na zgodovinsko pot obmejnega mesta, ki je pripravljeno za nadaljnje sporazumevanje s sosedi s ciljem evropske integracije in v sožitju, ki bodo osnova in vzgled za trajen mir.

Koroška demarkacijska črta in plebiscit

(13. nadaljevanje)

PROF. COOLIDGE SPREJME KARAVANKE ZA MEJO

Dunaj, 12. februarja 1919.

Ameriški Mirovni Delegaciji
4, Place de la Concorde
Pariz

Gospodje,

Čast mi je poročati, da sem od svojega zadnjega poročila štev. 73., s katerim sem Vam poslal poročilo podpolkovnika Milesa in poročnika Kinga, nadalje poročila majorja Martina in profesorja Kernerja, tiste spise na novo prebral, preučil vse priloge, ki sem jih takrat zadržal in jih priključujem danes, ter vso zadevo skrbno preudaril. Sklep, do katerega sem prišel, je, da sem z nekaterimi pridržki pripravljen sprejeti zaključke prvega poročila in da ne odobravam poročila profesorja Kernerja iz naslednjih razlogov.

1. Po mojem mišljenju je sporno ozemlje jasno označena zemljepisna in gospodarska enota, in bi vsaka ureditev, pa čeprav samo začasna, ki razbija to enotnost, škodovala tako enim kakor drugim. Ta enotnost, ki sloni že na prirodnih činiteljih, je bila še bolj podčrtana z razvojem modernih prometnih sredstev, posebno še odkar so začeli graditi železnice. Bodočnost jo bo, ko bo mogoče zajeti in izkoristiti bogate vodne sile reke Drave, še bolj utrdila. Dejstvo, da je toliko Slovencev v tej dolini izjavilo, da bi raje živeli pod Avstrijo kakor pa pod Jugoslavijo, in tudi to, da so se v tem področju nekam bolj prilagodili sožitju z nemškim prebivalstvom kot pa po drugih krajih, je zame zgovoren dokaz, ki govori v prilog močnih gospodarskih zvez, ki vežejo tukaj ene na druge.

Meni je bila že prej znana trditev Avstrijcev, češ da večina Slovencev v tej pokrajini želi ostati pod Avstrijo. Vendar pa sem imel, dasi sem vedel, da se jezik in nacionalne težnje ne ujemajo vedno (kot je na primer v Alzaciji), dvome o resničnosti trditve v našem primeru in bil sem mišljenja, da jo je treba na vsak način dokazati. Sedaj pa imam vtis, da so Amerikanci, ki so pokrajino obiskali, prinesli s seboj prepričevalne dokaze o resničnosti avstrijskih trditev, dasi so vsi v začetku bili skeptični in več ali manj pro-jugoslovansko razpoloženi. Trojica njih se je vrnila kot spreobrnjenci, a tudi četrti ne zanika, da proavstrijsko razpoloženje obstaja med Slovenci, akoravno poskuša njega obseg zmanjšati kar se da. Ne mislim, da so pisci večinskega poročila pretiravali. Nasprotno, morali bi dati mnogo več poudarka dejstvu, da dandanes, ko je Avstrija poražena in brez moči in je nastopila goreče navdahnjena in nadebudna jugoslovanska država, vsi čustveni in moralni činitelji govorijo v prilog Jugoslavije, in da je danes teža jugoslovanskega vpliva mnogo večja, kot utegne biti kdajkoli v bodočnosti. Zaradi tega smatram, da je obstoj proavstrijskega razpoloženja velikega dela in morda celo večine koroških Slovencev dokazan. V njihovem primeru se zahteva načela o samoodločbi ne ujemajo z onimi o jezikovni skupnosti, in po mojem mnenju, naj se ohrani načelo o samoodločbi.

Čeprav so gornja dejstva resnična, bodo Slovenci brez dvoma trdili, da izhaja proavstrijsko razpoloženje njihovih bratov na Koroškem od raznih činiteljev kot so: vladni pritisk, šolstvo, propaganda, načini germaniziranja, in da bo zadostovalo samo nekaj let narodne vlade in bodo tudi koroški Slovenci postali prav tako zvesti svoji narodnosti, kot je ostali del njihovih bratov. To je morda res, a ni gotovo. Gospodarske in druge sile bodo morda premočne in jih bodo vlekle na drugo stran. Sicer pa je ta trditev točno ista, ki so jo uveljavljali Nemci glede profrancoskega razpoloženja v Alzaciji l. 1871. Zgodovina je dokazala, kako neresnična je bila njihova trditev. Sicer pa je naša dolžnost, da se bavimo z ljudmi, kot čutijo danes in ne, kot bodo morda čutili nekega dne v bodočnosti.

Poročilo profesorja Kernerja, ki je zelo razsodno, me ni moglo prepričati. Način, kako razdeljuje prebivalstvo južne Koroške v šest kategorij, se mi zdi, da ves problem dela še bolj zamotan. Še vedno se je dogajalo, da jih je med pristaši za neko stvar nekaj, ki so bolj in drugi manj vneti, in ki dajejo prednost neki rešitve, ki je sicer ne žele, samo zato da bi preprečili rešitev, ki si jo še manj žele. Vprašanja, ki so jih raziskovalci ljudem stavili, se mi zdijo jasno postavljena in odgovori na nje so tako podani, da jih je lahko opredeliti v za in proti.

Nekatera izmed prof. Kernerjevih dokazovanj se mi zdijo nekoliko namenjena v posebne namene, dasi je povsem razvidno, da so njegovi nameni bili nad vse nepristranski in pošteni.

Toda kljub temu, da v glavnem sprejemam zaključke gg. Milesa, Martina in Kinga, moram vendar navesti nekaj pridržkov. Ti pridržki ne temeljijo na načelih pravičnosti, ampak na načelu prikladnosti (expediency). Priznam namreč, da moje prepričanje ni tako popolno v vprašanju predela IV., to je takoimenovane Podjunske doline, kot je pri ostalih treh predelih, o katerih so poročali. Vzemimo da imajo prav — in jaz mislim, da imajo — toda nikakor nisem prepričan, da bi umik jugoslovanske okupacije s tega predela pripomogel k pomiritvi v pokrajini. Naj bo odločitev večine raziskovalne komisije še tako pravična in dobro utemeljena, nemogoče je izogniti se dejstvu, da namreč priznava Avstrijcem, vse kar zahtevajo, in morda celo več, kot je večina med njimi sploh pričakovala, a da na drugi strani daje prav najhujšim predslutnjam Jugoslovanov. Vzrok temu je morda trenutno razpoloženje obeh nasprotujočih si strank, od katerih je ena tako potlačena, da sploh ne pričakuje niti najmanjše naklonjenosti, medtem ko je druga tako pijana zmage, da je izgubila vsako merilo zmernosti. Toda navzlic temu takšna odločitev ni brez nevarnosti. Če bi šlo za to, da se potegne končnoveljavna razmejitvena črta, bi bilo morda pravilno jemati v obzir samo načela pravičnosti. Toda tukaj gre za začasno razmejitev, katere edini namen je, ohraniti mir, in je treba vzeti v obzir tudi druge pomisleke. Najlažje je v podobnih sporih držati se čimbolj mogoče status quo, kajti vsako premikanje pomeni nova trenja. Toda, pa čeprav bi se nam zdelo, da v našem primeru ohranitev statusa quo ni zaželena, ostane vendarle res, da čim manj bo sprememb, tem manj bo tudi priložnosti za neprijetne incidente. Vedno je težko ugotoviti, kdo jih je zakrivil, a vedno povzročajo medsebojna protiobtoževanja in sovražna razpoloženja, ki prav lahko povzročajo nove borbe. Ako sta obe nasprotujoči si strani prisiljeni odnehati v enaki meri, bo sicer mnogo godrnjanja, toda končni pristanek vendarle ne tako težak. Vsaka odločitev pa, ki zahteva, da mora samo ena strank odnehati v vsem, in to povrhu še ona, ki je najbolj razdražena, je zelo riskantna.

Zaenkrat ne vidim nobene potrebe, da bi se prenaglili z objavo odločitve. Obojni, Avstrijci in Jugoslovani, želijo poslati še nadaljne dokazilno gradivo. Jugoslovani že kažejo znake vznemirjenosti, češ končna odločitev njim ni naklonjena. V tem primeru bi seveda stvar najraje zavlačevali. Trenutno pa se obe nasprotujoči si stranki kar dobro obnašata, najbrže iz strahu, da ne bi škodovali svojim interesom.

Negotovost je mučna za ljudstvo na obeh straneh nekdanje fronte, toda tako bo pač moralo ostati brez ozira na kakršnekoli začasne ureditve vse dotlej, da Pariz ne odloči o nadaljni končnoveljavni usodi. Zavoljo tega ne mislim dajati nobene javne izjave, marveč bom raje čakal in opazoval, kako se bodo stvari naprej razvijale.

Čast mi je ostati Vaš pokorni služitelj.

Podpisal:
Archibald Cary Coolidge

(Dalje prihodnjič)

Umetnik med dvema svetovoma

(Srečanje s kiparjem Francetom Goršetom)

Zarenčala je motorna žaga v pristovškem gozdu. Njeni ostri zobje so se zagrizli v močno deblo vitke, visoke smreke. Žaganci so v širokem loku leteli na tla, v svetlem soncu so žareli kot iskre. Zadoneli so udarci sekire na zagozde, ki so se vedno globlje zajedali v nažagano, ranjeno deblo. Smreka se je nagnila, najprej počasi, potem pa se je nagibala vedno hitreje in končno z velikim hruščem padla, dolga in košata. Na padlega orjaka se je zagnalo pet gozdnih delavcev z žago in sekirami. Z urnimi, vajenimi zamahi so posekali vejevje in ga spravili na kupe ter razžagali deblo v hlode. Vse skupaj se je zdelo kot bežen prizor, ki ga je zamislil spreten režiser, da pokaže, kako si človek pokori naravo. V resnici pa je bil prizor iz vsakdanjega življenja pri delu, ki kljub uporabi moderne tehnike zahteva moško moč, v vaji pridobljeno izurjenost, gibčnost, hladnokrvnost in naglo odločitev. Vedno znova se dogaja, da se more drvar izogniti smrti pod pezo debla le z naglim odskokom, kot da bi se napadeni orjak hotel maščevati nad škrati, ki si drznejo motiti ga v njegovem miru. Nekaj korakov vstran je prizor, ki se tisočkrat odigrava v gozdovih, opazoval majhen mož z bujnimi belimi lasmi in ves obraz obkrožajočo brado. Zdajci je pokleknil, potem pa se nekajkrat z gibčnimi koraki premaknil par metrov, da najde boljši zorni kot. Z naglimi, hlastnimi potezami je črtal po papirju, da uklene nanj prizor, ki se je pred njim odigraval. Kratek pogovor z drvarji pri cigareti, nato pa se je bradati mož odpravil, opirajoč se na palico. Šele sedaj se je videlo, da je star. **Bil je to 73-letni kipar France Gorše,** ki to poletje preživlja v Kortah, kjer je župnišče spremenil v improvizirani umetniški atelje. Čez nekaj časa, malo po delopustu, je močno potrkalo na vratih župnišča. Pred umetnikom je stalo pet korenjaških drvarjev, ki jih je bil on prej opazoval pri delu. Prosili so umetnika, da ga vidijo pri njegovem delu. Prav rad jim je ustregel.

Pisec teh vrstic je imel v Kortah priložnost, večkrat priti v razgovor s profesorjem Francetom Goršetom in opazovati potek njegovega umetniškega ustvarjanja. Te vrstice naj predstavijo človeka in umetnika, njegovo delo in gibala, ki usmerjajo njegovo ustvarjanje. France se je rodil kot šesti izmed dvanajstih otrok v družini knjigoveza Goršeta v Zamostcu na Dolenjskem, v Sloveniji. Hiša je bila seveda polna knjig in že kot deček je listal po njih. Posebno so ga pritegnile podobe. Tudi sam je vzel svinčnik v roke in začel risati. Že v osnovni šoli se je izkazal kot bister učenec. Starši so ga poslali v ljubljanske šole. Po srednjetehnični šoli je odšel na Umetnostno akademijo v Zagreb, kjer je študiral pri slovitem kiparju Ivanu Meštroviću. Po dovršenem študiju se je vrnil v Ljubljano in se kmalu uvrstil med vodilne slovenske kiparje. Poleg tega je vodil lastno umetnostno šolo. Po letu 1945 je odšel v Trst, kjer je poučeval risanje in umetnostno zgodovino na slovenskih srednjih šolah, poleg pa naprej kiparil. Leta 1952 se je preselil v Ameriko in se znova povsem posvetil kiparstvu kot svoboden umetnik. Dobrih trinajst let je bil v Clevelandu, središču ameriških Slovencev. Zadnjih šest let živi v New Yorku, največjem ameriškem mestu, ki je obenem glavno umetniško središče Novega sveta. Medtem se je večkrat vrnil na obisk v Stari svet, v Evropo, predvsem v Trst. Letos je bival najprej v Št. Jakobu v Rožu, kjer je umetniško opremil novo kapelo šolskih sester, nato je v Poljanah na Gorenjskem ustvaril križev pot za tamošnjo farno cerkev sv. Martina. Od srede julija pa je v Kortah Pristovnikov gost.

Življenjska usoda je oblikovala tudi umetniški razvoj Franceta Goršeta. Pri Ivanu Meštroviću v Zagrebu ga je **zajel val ekspresionizma,** ki je takrat spadal med vodilne struje v evropski likovni umetnosti. Ta umetnostna smer je sicer ostala zvesta predmetu, vendar se je otresla tesne povezanosti na njegove forme. Umetnik naj podaja človeka in naravo v njenih bitnih značilnostih, ki jih ustrezno poudari, poostri, medtem ko nebistveni detajli stopijo v ozadje, pa naj so na prvi pogled še tako vidni. Ta način podajanja daje umetniku široko prostost, da predmet, ki ga hoče podati, tako prikaže, kot ga on vidi, doživlja in pojmuje. Namen umetniškega ustvarjanja ni ponavljanje narave, temveč njeno doživeto interpretiranje. V vsakem umetniškem delu pride vselej do izraza umetnikovo pojmovanje človeka in narave, smisla in namena človeškega življenja in sveta vobče. Pri Goršetu se ta problem osredotoči na razmerje med Stvarnikom in stvarstvom, kajti globoka vera, ki jo je deček France prejel od svojih staršev, mu je ostala stalna spremljevalka na vsej življenjski poti. Pri mojstru Meštroviću je Gorše dobil smisel za monumentalnost in patos, ki je tako značilen za tega svetovno znanega umetnika. Vendar je Gorše kmalu ubral svojo pot, zopet se je tesneje približal predmetu. V letih vedre ustvarjalnosti v Ljubljani je odkrival čare narave.

Dalje prihodnjič)

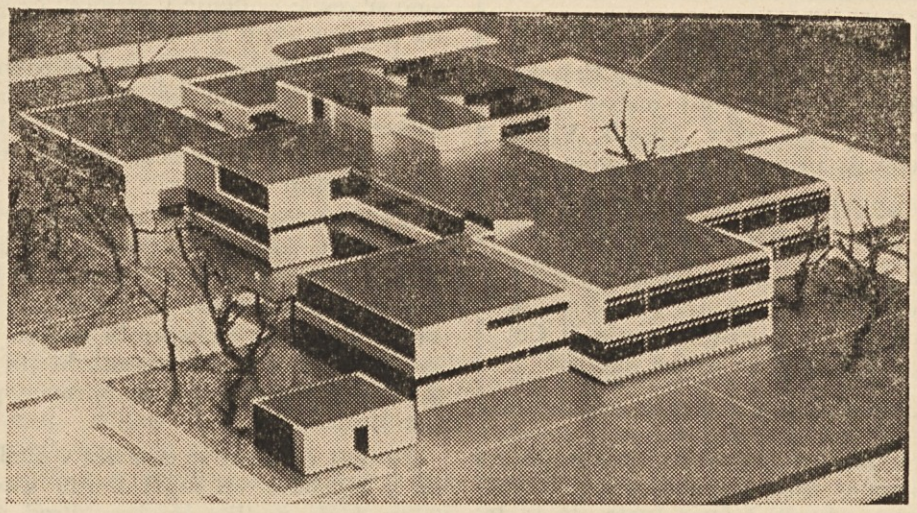

V četrtek, 8. oktobra, so v zrcalni dvorani deželne vlade, v prisotnosti prosvetnega ministra Leopolda Gratza, deželnega glavarja Hansa Sime, članov deželne vlade, šolskih oblasti, številnih šolskih ravnateljev in zastopnikov združenja staršev, razstavili načrte in vzorca Državnih gimnazij za Slovence v Celovcu in Velikovcu.

Okoli 600 učencev bo našlo zavetje v novem poslopju Državne gimnazije za Slovence. Zgrajeno bo na 11.788 kvadratnih metrov velikem zemljišču, ki je na jugu in vzhodu obdano s stanovanjskimi naselji, na severni meji na industrijsko področje, na zahodu pa na zgradbo tobačne režije. Stroški za gradnjo Slovenske gimnazije bodo znašali pribl. 30 milijonov šil.

PRVA DRAMSKA PREMIERA:

Franz Kafka: „Proces"

14 dni po operni premieri Mozartovega Don Juana, je celovško Mestno gledališče pretekli četrtek uprizorilo prvo dramsko delo: Proces Franza Kafke.

Če gledamo na današnjo gledališko situacijo, kako zahtevamo po vsej sili in zmerom znova samo novo, novo, novo in se zadovoljujemo že s tem, da dobivamo drugačne dramske »vzorce«, kot smo jih bili vajeni do včeraj, če smo srečni že z golim fasadnim površinskim zunanjim »novim«, če nas motijo vse »stare« vrednote (navdušujemo pa se tudi za nevrednote, samo da so nove), tedaj je napočil čas, da se odpovemo celo najsodobnejšim stvaritvam in jih razglasimo za konservativne in zastarele.

Toda to se dogaja samo tistim, ki v gledališču ne iščejo umetnosti, ne iščejo na poseben način obdelanega življenja, to se dogaja tistim, ki so netolerantni do drugih, ki navijajo samo za svojega dramatika oziroma dramatiko, ki ne priznajo razen njiju nič drugega, in ko zaidejo njihovi idoli v senco pozabe, se razburjajo nad usodo, omalovažujejo nove dosežke in podobno.

Da ne bo nesporazumov. Saj ni treba npr. zaradi Kafke ali Ionesca in drugih modernih, ki so se pojavili, zavreči Sofokla, Shakespeara itd.

Tudi taka dela, ki jih je predstavilo naše gledališče tokrat celovškemu občinstvu, pridejo prav za vzgojo v pravilnem pojmovanju modernega gledališča.

Franz Kafka se je rodil 3. julija 1883 v Pragi in umrl star komaj 41 let, tudi tam. Kafkova mladost je bila samotna. Za krinko solidnega doma so se skrivale prazne vzgojne metode meščanskega življenja. S starši (oče trgovec) je imel stik v glavnem le pri mizi, vse ostalo so opravili: kuharica, hišna služinčad, francoska guvernanta in pa humanistična gimnazija. Iz dnevnikov in pisem po letu 1912 je razbrati ves njegov notranji boj proti osovraženemu uradniškemu poklicu (14 let je delal kot jurist pri praški zavarovalnici za nezgode), proti in za zvezo v zakonu (tri zaroke so šle rakom žvižgat) in pa notranje nagnjenje do pisateljskega poslanstva. 1917 je umetnik začutil, da se ga je lotila jetika, za katero je nekaj let kasneje, 3. junija 1924, umrl.

Kafka je zapustil svetovni literaturi romana Proces in Grad, dve nedokončani deli. V smislu kabale (starši so bili Judje), judovskega skrivnostnega nauka, je Kafka razložil dvojnost Boga, in sicer v Procesu v obliki sodišča, v Gradu pa v obliki prizanašanja. Kafkov roman Proces, ki sta ga dramatizirala Gide in Barrault, bi se lahko zaradi svojega smisla imenoval tudi »Kriv smrtnega greha nepotrpežljivosti in nebrižnosti«. Je to prispodoba življenjskega strahu in s tem zvezane človeške krivde, ki ga v igri predstavlja prokurist Josef K. Le-tega sta nekega jutra prišla aretirat dva tajna policista: tu se začne njegov križev pot, v dno duše prizadetega bančnega nastavljenca, ki mora do končne usmrtitve skozi labirint sodnih instanc, da bi spoznal svojo krivdo, katere si ni niti svest, nazadnje pa še sam prične dvomiti v svojo nedolžnost.

Naš glavni junak Josef K. bi lahko bil vsakdo, ki je zapisan smrti in ki mora na poti v smrt prebiti bolj ali manj pošasten ritual. Proces je torej alegorična igra o tem predsmrtnem ritualu, ki traja v tej igri do konca predstave.

Režiser Hans Gaugler je poskrbel za napeto uprizoritev, ki je s svojo hrupnostjo (grozljivi glasbeni vložki na traku), nemirom, stalnim premikanjem oderskih konstrukcij, spuščanjem in dviganjem rekvizitov, katere je po načrtih **Tila Hoferja** ustvaril scenograf **Matjaž Kralj:** prozorne steklene kulise so še bolj poudarile prestop iz realnosti v transcendenco.

Peter Schweiger je vlogo Josefa K. izvedel z izvrstno dikcijo in z zanesljivim znanjem, celo z bravuro, dasi se je treba zavedati, da vsa moderna dramatika te vrste igralcem ne postavlja nalog ustvarjati polne človeške osebnosti, marveč samo nekakšne dvodimenzionalne, polutanske homunkule, katerih bistvo je taka ali drugačna abstrakcija, ki pa se mora vendarle vesti človeku podobno. To velja za vse osebe in igralske naloge te predstave. Vrsto zanimivih likov so ustvarili še: **Peter Uray** in **Hans Eybl** kot dva tajna policista, **Horst Eder** kot sodnik, **Grete Bittner** kot posestnica gostišča; **Mirjam Dreifuß, Gunda König** in **Gisela Matzer** so kot tri ljubice Josefa K. odlično odigrale svoje vloge, medtem ko je slikar Titorelli **Peter Lodynski** izvrstno maskiran, moti le njegov visoki glas, zato bi si želel za ta lik igralca z basom.

V ostalih vlogah so nastopili: **Georg Trenkwitz** kot inšpektor, duhovnik in obtoženec Block, operni pevec **Peter Branoff** kot namestnik bančnega direktorja, **Ernst Soelden** kot stric, **Franz Gutschera** kot advokat, **Willi Noll** kot sodnijski sluga in **Trude Heinzel** v vlogi bančne nastavljenke.

Občinstvo, ki je že v odmoru na dolgo in široko debatiralo o Kafkovem Procesu, se je ob zaključku predstave zahvalilo nastopajočim z aplavzi za lepo igralsko storitev.

B. L.

Ludvik Puš:

Klasje iz viharja

Avtor v prijetno kramljajoči obliki obuja spomine na dobo med obema svetovnima vojnama. Naš pisatelj Karel Mauser pravi o knjigi: »Vselej je zanimivo brati življenjske skušnje, posebno če so pisane prijetno in zanimivo. To dvoje je treba priznati pisatelju Klasja iz viharja — Ludoviku Pušu. Kmetiška šola, kmečko življenje, borba za kmečkega človeka, borba za zemljo in iskanje poti, ki bi kmečkemu človeku zboljšala stanje — to je dejansko vsebina te knjige... Treba je reči, da je knjiga vredna branja. Prijetni so ti spomini in blizu bodo vsem našim ljudem. Lepa podoba kmečkega človeka, tista podoba, ki so jo doma po letu 1945 ubili. Zavoljo tega je ta knjiga še toliko bolj vredna, da je izšla.«

Broširana, 75.— šil., 3,— $.

Knjigo dobite v Mohorjevi knjigarni.

Izšla je ena najboljših povesti, kar jih je po vojni ustvarilo slovensko pero...

Izšla je največja povest pisatelja, ki je napisal že dvajset del...

SLOVENCI
doma in po svetu

Novice iz Argentine

V baziliki presv. Srca v Berazateguiju je nedavno obhajal srebrno mašo g. Jože Guštin. Ob navzočnosti tamkajšnjega kardinala so s srebrnomašnikom somaševali 12 argentinskih in trije slovenski duhovniki.

V San Martinu je na svojem domu umrl slovenski rojak Anton Jarc. Bil je eden izmed tistih mož, ki svoje tiho in mirno življenje posvetijo vztrajnemu delu v prid svojih dragih. Rojen je bil leta 1899 v Globodolu. 1928 se je preselil v Argentino.

V Buenos Airesu je umrl slovenski staronaseljenec iz Prekmurja Ludvik Seruga. Rajni je bil zelo čislan med svojimi rojaki v tem mestu.

Proslave življenjskih obletnic v Slovenski vasi

V Slovenski vasi v Argentini so in bodo še slavili svoj rojstni dan tile vaščani:

75-letnico življenja so obhajali gg. Jože Virant, Franc Gerkman in Janez Brolih. 70 let življenja je dopolnil g. Jože Črnak, 60. obletnico rojstva praznujejo gg. Valentin Barle, Vinko Bokalič, Leopold Virc in Tone Zajc s ceste Fallcres. Pridružil se jim je še g. Štefan Bratuž, ki živi v okolici vasi. Abrahama pa so srečali, ali pa ga še bodo tekom leta gg. rev. Janez Petek CM, France Rebršak CM, Franc Vilfan, Stane Guzelj, Janez Zgonc, Nace Hladnik in Maks Jan.

GLEDALIŠČE V CELOVCU

PETEK, 16. oktobra, 19.30 Wolfgang Amadeus Mozart: **Don Juan** (Don Giovanni), opera v dveh dejanjih. — SOBOTA, 17. oktobra, ob 19.30 Po romanu Franza Kafke dramatizirala: André Gide in J. L. Barrault: **Proces.** — SREDA, 21. oktobra, ob 19.30: **Proces** (drama). — ČETRTEK, 22. oktobra, ob 19.30 Johann Strauß: **Netopir** (Fledermaus) — opereta (premiera). — PETEK, 23. oktobra, ob 19.30: **Proces.**

FILOZOF RUDOLF CARNAP — UMRL

V Santa Monici v Kaliforniji je umrl dr. Rudolf Carnap, ki je bil med najvplivnejšimi filozofi 20. stoletja, star je bil 79 let. Carnap je bil rojen v Nemčiji, pripadal pa je **»dunajskemu filozofskemu krogu.« V dvajsetih in tridesetih letih je postal utemeljitelj ter obenem najpomembnejši predstavnik filozofije logičnega pozitivizma ali logičnega empirizma. Avtor petnajstih knjig in številnih filozofskih razprav je predaval na dunajski in praški univerzi, leta** 1935 pa se je pred nacizmom umaknil v ZDA. Predaval je na harvardski univerzi v Harvardu, Princetonu, ter na univerzah v Chicagu, Illinoisu in Los Angelesu. 1965. leta je dobil nagrado »Nicholas Murray Butler«, ki jo podeljuje univerza v Columbiji. Bil je častni doktor več niverz v Ameriki in Evropi.

Ob robu povedano

ČUŠI IN PODOBNO

Letošnjo jesensko sezono je začel igrati v 2. razredu D koroške nogometne lige Slovenski klub Radiše. Pri nastopih na deželi doživljajo marsikatera presenečenja. Eno od teh je bilo v Žitari vesi. S seboj so imeli navijači transparent z imenom nogometnega kluba, v slovenščini seveda. Ko so zagledali to nekateri domači, domovini zvesti prenapeteži, ljudje, ki sami niti nemško ne znajo, so se začeli razburjati, češ mi smo v Avstriji, zakaj potem slovenski transparent. Če hočejo imeti kaj v slovenščini, naj gredo v Jugoslavijo. Šport da nima nič opravka s politiko. Naj takoj odstranijo transparent, ali pa jih bodo prijavili žandarmeriji. Propaganda nima nobenega prostora na športnem polju. — No, konec koncev je postalo nemčurske navijače sram, ker so se mogoče le zavedli svoje lastne nešportnosti, ali pa, ker jim je zmanjkalo besed v tistem jeziku, za katerega delajo nenehno neutrudljivo propagando. To pa tudi na športnem polju.

Zadnjo nedeljo je igral SAK v Tinjah. Tudi tam so se čuli posamični vzkliki kot Tschuschen, Serbokroaten, Windische in tako naprej.

Le od kod izvira tako vzdušje? pik

LEPE POZDRAVE OD WAFFEN-SS

4. oktobra je bilo veliko slavje na tako imenovanem Ulrichsbergu. Vojaška združenja prirejajo tam vsako leto domovinske proslave. Govorijo velike govore, spominjajo se svojih junaških zmag, ki so privedle do totalne vojske in totalne kapitulacije. Polagajo tudi vence. Enega je položila zveza vojaške SS iz nemške zvezne dežele Nordrhein-Westfalen. Kdo je dovolil tako demonstracijo najbolj zloglasnim in krvoločnim pesjanom Hitlerjevega Wehrmachta.

Tudi pri slavjih 10. oktobra je bilo videti marsikoga s Hitlerjevim križem, če pa je bil na kakem drugem Hitlerjevem odlikovanju kljukasti križ, so ga »strokovnjaško« izpilili. Ne vem, od kdaj naprej je dovoljeno v Avstriji nositi odlikovanja, ki spominjajo na najbolj temne čase naše države. brko

ŠT. JAKOB V ROŽU
(Dobrodošel obisk)

V nedeljo, 4. oktobra, so našo faro obiskali celovški člani Zveze katoliških družin pod vodstvom dipl. trg. Antona Fritza. Bilo jih je nad sto, ki so došli k nam v dveh avtobusih. Dopoldne so prisostvovali nemški božji službi v Podroščici. Večina od njih je nato rajžala prego zgodovinskih tal v Svatnah in farne cerkve v samostan šolskih sester, kjer se jim je pridružila skupina starejših članov, došlih k sestram v avtobusih. Šolske sestre so jim priredile razkošen obed, ki so ga servirale gostom gojenke. Domači pevski zbor jih je nato iznenadil pod vodstvom prof. Janeza Kampuša z lepimi slovenskimi pesmimi. V imenu farne družine jih je v zastopstvu zadržanega g. župnika Kariclja pozdravil njegov namestnik. Dobrodošlico jim je izrekel v prisrčnih besedah tudi župan Johann Gressl. V svojem nagovoru je med drugim dejal: »Mi v obmejnem pasu dveh narodov imamo prelepo nalogo, da delujemo za sporazum in bratstvo obeh narodnih skupin in vseh ljudi naše domovine. Hočemo živeti v medsebojni edinosti in se srečavati s spoštovanjem. Prizadevali si bomo, da bo naša lepa deželica še lepša in še bolj moderna v duhu Kristusovem«. Za celovške goste je govoril predsednik dipl. trg. A. Fritz. Za veselo družabno razpoloženje pa sta skrbela nemški »konferansje« Wohlfart in v slovenski besedi pa visokošolec Janko Zwitter. Bila je ta prireditev res v duhu krščanske ljubezni in pravičnosti.

ŠT. PRIMOŽ — ŽELEZNA KAPLA
(Uspešen nastop zbora »F. Pasterk-Lenart«)

Koroška pevska zveza »Kärntner Sängerbund«) je organizirala 3. in 4. oktobra v Domu glasbe v Celovcu 1. srečanje koroških zborov. Na to srečanje je povabila kot zastopnika slovenske koroške narodne pesmi mešani pevski zbor F. Pasterk-Lenart. Z velikim interesom smo sprejeli vabilo in se za nastop temeljito pripravili. Zaradi tega smo združili šentviški in kapelški mešani zbor, ki ga je vodil Vladimir Prušnik.

Z različnimi občutki — a kljub temu korajžno — smo se pokazali pred nabito polno dvorano. V primeri z nemško koroško narodno pesmijo, je naša rahla pesem na svoj način zajela publiko. Po kritiki kvalificiranih poslušalcev, se je naš »Puəbč« iz Sel najbolje izmed vseh nastopajočih odrezal.

Vsekakor pozdravljamo vabilo Koroške pevske zveze, ker je s tem naredila korak tudi k svojemu slovenskemu bratu. Pevcem pa kličemo, da vselej korajžno pokažejo, da ima naša slovenska koroška narodna pesem enako vrednost in svojo lepoto.

pevec

Na soncu in v morju (3)

(Z bralci našega lista kramlja Alojzij Vauti, selski župnik)

V lepem sončnem dnevu smo tudi občudovali v vodah razne barve. Bujne rastline okoli vode se zrcalijo v vodi v svojih barvah. Pestra okolica odseva iz nje. Vode so polne postrvi in rakov.

Po poti, ki vodi čez mnoge mostičke tik ob vodi smo obšli spodnja jezera in smo se že malo utrujeni vrnili k hotelu. Tam je bilo od 2. do 3. kosilo, nato pa je bil napovedan obhod zgornjih jezer. Kdor ni maral zopet na pot, je lahko sedel v avtobus. Takih nas je bilo dvanajst. Šofer nas je vozil skozi senčnate gozdove, večkrat v bližini jezer, končno smo obstali na parkirnem prostoru in pričakali prihod ostalih izletnikov. Na svoji pešpoti so tudi ob zgornjih jezerih doživljali enake naravne krasote kakor dopoldne mi vsi ob spodnjih.

Ob petih smo odrinili proti domu in se brez postanka vozili štiri ure. Žeja me je mučila, pa sem jo mogel tolažiti le z bonbončki. V Opatiji in še nadalje so izletniki izstopali, v Lovranu sva ostala v avtobusu nazadnje samo še midva. Šofer pa je ugodil najini želji in peljal še dalje do hotela Splendid, torej skoro do doma. Pri odhodu sem pohvalil šoferja Ivota, da je dobro vozil in Seno, da je pripravna in prijetna spremljevalka. Obema je pohvala dobro dela. Pohvaljen je pač vsakdo rad.

Midva pa sva se hvaležno zahvalila Bogu, da nama je dal doživeti tako lep dan. V krasotah narave se kaže božja lepota, modrost in vsemogočnost.

Stari latinski pesnik Horacij priporoča »utile et dulce« t. j. koristno in sladko, prijetno. Izlet na Plitvička jezera nama je nudil oboje. Tega sva bila deležna tudi na svoji poti proti domu. Po dveh tednih prijetnega letovanja v Lovranu sva se za letos poslovila, vzela s seboj butaro dišečega rožmarina in lavorike, gospod Pavle je sedel za volan, jaz poleg njega in avto naju je že nesel skozi mesto, Iko, nad Opatijo, pa ne proti Ljubljani nazaj, marveč v severozapadni smeri proti Rupi. Tam je meja med Hrvatsko in Slovenijo. V Kozini kreneva malo vstran v 5 km oddaljeni Rodik. Večkrat je bil bivši tamošnji dekan Vidav naš počitniški tovariš v Lovranu, letos ga pa ni bilo. Zato sva ga medpotoma hotela obiskati. Je že v pokoju, a še biva v dosedanjem službenem kraju. Sprejel naju je v postelji, naslonjen na visoko zglavje. Že dolgo ga muči naduha in je zato večkrat iskal olajšave ob morju ... Zelo se naju je razveselil. Ko smo ga pred nekaj leti istotam obiskali, je bil v župnišču čisto sam; gospodinja mu je namreč umrla. Pa nam je spretno in dobro postregel in se izkazal kot vešč kuhar. Sedaj ima gospodinjo, starejšo rentnico. Vprašal sem jo, ali gospodu kaj dobro kuha. »Seveda, saj so me oni naučili!« je smehljaje odgovorila. Prisrčno sva se poslovila od blagega sobrata. Voščili smo si veselo svidenje v nebesih, če se morda na tem svetu ne bomo več videli.

Blizu Kozine prestopiva mejo in se v Italiji v bližini morske obale voziva v tržaškem zaledju proti severu. Prijetno naju presenetijo **dvojezični napisi: italijansko-slovenski.**

Ti dvojezični napisi dokazujejo, da so Italijani le bolj širokogrudni kot koroški Nemci in bolj kulturni kot oni, ki kažejo svojo nekulturo s tem, da oskrunjajo in razbijajo slovenske kažipote in napise. Pa saj še oblasti ne drže obveznosti, ki jih je država prevzela s podpisom mirovne pogodbe!

Za dalj časa sva se ustavila v Redipulji, da si ogledava velikanski vojni spomenik in grobišče padlih vojakov. Pred 45 leti sem v družbi sobratov dr. Zeichna in pokojnega Krista Koširja že bil enkrat tukaj na potovanju. Strmeli smo nad vojaškim pokopališčem, ki se je raztezalo, grob ob grobu, vrsta za vrstjo z imeni padlih, koncentrično po vsem hribu, okrašeni z vojnimi predmeti: čeladami, kosi granat, bodečo žico itd. Res, zelo primerno za zadnji počitek vojnih žrtev! Po drugi vojni pa so Italijani to veličastno grobišče preuredili za grobišče in monumentalen spomenik obenem. (Dalje prihodnjič)

LJUBITELJI PROSVETE, POZOR!

V sredo, 28. 10. 1970, bo v Celovcu v Kolpingovi dvorani nadvse zanimiv prosvetni večer. Župnik Vinko Zaletel ga priredi pod naslovom

»ROŽ, PODJUNA, ZILJA, ZEMLJA IN LJUDSTVO«.

V sliki in pesmi nam bo prikazal lepoto naše domovine. Prireditev se začne ob 19.30. Pridite nanjo iz Celovca in bližnje in daljne okolice!

Ekumensko dvojezično bogoslužje za 10. oktober v Celovcu

Nemška katoliška, evangeličanska in slovenska katoliška mladina so priredile zadnji četrtek, dne 8. oktobra v kapucinski cerkvi v Celovcu dvojezično besedno bogoslužje v znamenju sprave — »Vsi ste eno v Kristusu«. To bogoslužje je bilo eden od plodov obeh študijskih zborovanj v Tinjah (lani jeseni in letos vigredi). Namen tega edinstvenega besednega bogoslužja je bil, zbližati mladino obeh narodov v deželi v znamenju razumevanja in sožitja.

V deželi so se pripravljala veličastna slavja, pri katerih so dgovorni kljub večkratnemu zatrjevanju, naj bo to praznik veselja, pozabili in prezrli dejstvo, da Slovencev niso vabili nikjer kot enakopravnih sooblikovalcev. Zaradi tega tudi ni bilo nobene slovenske udeležbe pri praznovanjih, ki so odprla mnogo starih ran.

Ravno takrat se je srečala mladina. Slovenska in evangeličanska imata v nečem isto stanje — obe sta v manjšini. Ena v narodni, druga v verski, položaj narodne oz. verske manjšine pa jima pogosto naklada vprašanja, bremena, ki jih je včasih le težko reševati in prenašati.

V cerkvi je zadonela moderna glasba, o kateri mislijo razni ljudje, da ne sme imeti prostora pri božji službi. Slovenska mladina — vsaj ena četrtina sooblikovalcev — je zapela pesem »Zapojte hribi in doline«.

Koroško vprašanje je v prvi vrsti narodno-jezikovno. Razlika narodov in jezikov — tu bogatejši, ki ima oblast — tam revnejši, slabši, ki naj uboga. V Babilonu je Bog zmešal jezike ljudem, ki so ga hoteli strmoglaviti v svoji nadutosti, ki so hoteli sami postati bogovi. Niso se več razumeli, spori so zavladali med njimi. Toda nad Kristusove učence je prišel sveti Duh, učenci so govorili na prve binkošti različnim narodom v njihovem jeziku. Učili so vse narode v vseh jezikih. In še pismo Galačanom, ko apostol Pavel naznanja vernikom, da odslej naprej ni več razlike ne med Judom in Grkom, ne med svobodnim in sužnjem, ampak da so vsi eno v Kristusu. In ta narod Kristusov naj bo luč sveta, ki naj sveti vsem narodom, jih privede v spravo, mir in sožitje, v enakopravnost in svobodo, v napredek in razvoj, v nebesa svobode iz pekla suženjstva.

Na koroškem živita dva naroda, 10. oktobra je minilo 50 let od ljudskega glasovanja. Praznovanja 10. oktobra niso prinesla miru v deželo, ker niso zajemala obeh narodov. Pogosto so naglašala neko dvomljivo enotnost, ki je pomenila in še pomeni danes asimilacijo slovenske narodne skupnosti. Toda Slovenci in Nemci so rojeni v to deželo, vsi naj bodo enakopravni po naročilu Kristusovem, ne glede na narod, jezik in vero. Po teh mislih rektorja Jožeta Kopeiniga je izpovedal svoje misli evangeličanski župnik Joachim Rathke.

Človeka kot takega ni. Vsak govori svoj jezik, vsak je član svojega naroda, kot mož in žena. Mož in žena sta rojena za skupnost. Tako naj tudi soustvarjata oba naroda, oba jezika zares enakopravno skupnost v deželi. Manjši in večji narod naj ima možnost, da izoblikuje in ohranjuje svojo kulturo, svojo bitnost. Uničili bi koroško svojstvenost in vzdušje, ako bi zmanjkalo slovenske kulture. Zato jo moramo podpreti. To se začne npr. v šoli. Dvojezična šola južne Koroške ne more biti ovira, temveč most med obema narodoma.

Kopeinig je zaključil pridigo s temi besedami: Slovenci si želijo vzdušja, ko vpliv večine ne bo več izraz moči, temveč izraz čuta za odgovornost. Pravica brani slabšega.

Kot se uniči zakonska skupnost, če se zoperstavlja žena možu ali če mož hoče imeti za vsako ceno večjo veljavo, tako se uničuje skupnost obeh narodov v deželi, kjer zožuje narod drugemu življenjski prostor in mu krati pravice. Pravilo naj ne bo: mož ali žena, Nemec ali Slovenec, temveč: mož in žena, Nemec in Slovenec, da bodo vsi eno v kristusu.

Katoliška, evangeličanska in slovenska mladina so ustvarile zadnji četrtek en primer sodelovanja, sožitja, enakopravnega sooblikovanja. Upajmo, da bo ta zgled enega dela mladine na Koroškem odjeknil tudi v koroškem javnem in vsakdanjem življenju. Pravica brani, ščiti slabšega. Močnejši naj se zaveda svoje velike odgovornosti, če hočemo ustvariti v deželi zares vzdušje veselja in miru, kot se naglaša stalno in vsepovsod. Besede o enotnosti in enakopravnosti naj ne zagrinjajo resničnega stanja, ampak morajo biti izpoved resnice. Do sedaj pa to še niso. e. k.

CELOVEC

Že pred kratkim smo poročali, da je zvezni predsednik imenoval pliberškega podžupana Mirka Kumra za ekonomskega svetnika. V dopolnilo k temu smo prejeli iz Celovca dopis sledeče vsebine:

Pred kratkim je deželna vlada naročila pliberškemu županu Kristanu, naj pripelje 25. septembra, ob 12. uri podžupana Mirka Kumra na deželni urad. Hkrati sta bila povabljena tudi deželna poslanca Lubas in Ogris. Deželni glavar Hans Sima je ob navzočnosti ravnatelja deželnega urada dr. Hauerja sprejel vse povabljene in v svečanem nagovoru povedal, da je avstrijski predsednik Franz Jonas na njegov predlog podelil g. Kumru poklicni naslov — ekonomski svétnik. Zvezni minister za kmetijstvo in gozdarstvo dr. Weihs je sporočil to vest semkaj na Koroško, sedaj pa on (deželni glavar) izvršuje prvikrat prijetno dolžnost in izroča odlikovancu dekret o podelitvi tega častnega naslova.

S tem hoče počastiti odlikovanca za njegovo zvestobo republiki Avstriji in deželi Koroški, ki jo stalno izpričuje s svojim delom v kmetijskem in občinskem zastopstvu. Saj je bil vsa leta občinski odbornik, župan in podžupan, zastopnik slovenskih kmetov v občini, okraju in sedaj že dolgo v deželni Kmetijski zbornici. Vedno pa je ostal zvest član slovenskega naroda na Koroškem.

Počaščeni naj bodo s to podelitvijo istočasno tudi vsi slovenski deželani na Koroškem kot priznanje njih zvestobe in povezanosti. To imenovanje je prišlo ravno

(Dalje na 5. strani)

VEČNO MESTO RIM

Župnija Škocijan pripravlja vožnjo v Rim, in sicer od 23. do 30. oktobra. Obiskali bomo tudi Neapelj, Pompeje in Monte Cassino. V avtobusu imamo še nekaj sedežev prostih. Prijavite se lahko do ponedeljka, 19. oktobra, pri župnijskem uradu v Škocijanu ali pri avtopodjetju Sienčniku, Dobrla ves (Eberndorf), telefon 04236/219.

Zaradi pomanjkanja prostora smo morali nekaj dopisov odložiti za drugič.

Peti tabor zamejske mladine na Koroškem

Vsaki dve leti se mladina s Koroške, Tržaške in Goriške zbere na zamejskem taboru; letos je bil na Koroškem 5. in 6. septembra. Datum ni bil prav primeren, ker so komaj minili poletni meseci, pa tudi ker so bila v istih dneh predavanja v Dragi. Vendar smo fantje in dekleta z Goriškega sklenili, da se v čim večjem številu udeležimo tabora na Koroškem; in šlo nas je res veliko. Polni lepih namenov smo se odpravili; mnogi niso še nikoli bili na Koroškem in so želeli bolje spoznati to deželo in njene ljudi; druge pa je zlasti zanimala tamkajšnja mladina, njene pobude ter nameni, ki jih imajo za bodočnost.

Lepe slovenske pesmi smo prepevali, ko smo se v avtobusu peljali po Rožni dolini proti Bilčovsu, ki je bil sedež letošnjega tabora; in najlepše smo zapeli, ko smo se ustavili pred Ogrisovo gostilno. **Želeli smo na najbolj preprost način dokazati, kako ljubimo svojo pesem in z njo vse naše rojake. Koroški fantje in dekleta pa se za nas skoraj niso zmenili. Radovedno so nas nekateri gledali skozi okna, kot da se čudijo, da sploh še kdo po slovensko poje. Zdelo se nam je, da bi nas prijazno sprejeli samo, če bi iz našega avtobusa donele električne kitare in angleške pesmi. Kot da smo prišli med tujce, se nam je zdelo ... in lepi vtisi o Koroški so plahneli.**

Predavanje o plebiscitu, ki je gotovo prvi vzrok današnjih težav koroških Slovencev, **smo samo mi poslušali; domača mladina pa je klepetala, se smejala in nestrpno čakala konca. Potem je bila namreč na sporedu zabava s plesom, katere glavni namen naj bi bil, da mladina iz zamejstva naveže prijateljske stike; pa je bila ta zabava taka kot po raznih plesnih dvoranah slabše kategorije.**

In tako smo že na predvečer petega tabora zamejske mladine spoznali, kaj se dogaja s Koroško. Prepričali smo se, da vsi veliko govorijo, izdajajo proglase in revije, samo da zakrijejo pomanjkanje idealov in volje do resnega dela. Vsa praznina pa se pokaže ob priliki takih velikih prireditev, ko vsa organizacija sloni na dveh ali treh osebah, ki vsega dela prav gotovo ne zmorejo. Prepričljiv dokaz za vse to je na pol prazna dvorana na zaključni popoldanski prireditvi, ko ni bilo nikjer videti mladine, ki se je prejšnji večer udeležila zabave s plesom. Najbrž je bila na kakšni drugi zabavi s plesom ...

Pri vseh teh ugotovitvah moramo priznati, da se nam koroški Slovenci smilijo. Prej kot ponemčevanje jih bo do propada privedla pretirana »naprednost«. Saj vsi vemo, kaj se danes v svetu skriva za izrazom »moderno«: dosti besed, lepa zunanjost, zabava in užitek; prav nič pa požrtvovalnosti in resnosti.

In ko smo se odpeljali proti domu, ni bilo več slišati med nami koroške pesmi; od nje nam je ostala v ustih le ... grenkoba.

Udeleženec-akademik — (Kat. glas)

KLEINE ZEITUNG, 13. 10. 1970

TAKO ...

Nach dem Fest

Kärnten hat mit Würde den 50. Jahrestag der Volksabstimmung gefeiert. Der Alltag tritt jetzt wieder in seine Rechte und damit muß sich die Politik auch wieder mit jenen Problemen beschäftigen, die im Hinblick auf das festliche Ereignis aufgeschoben wurden. Hat sich die Situation nach dem 10. Oktober 1970 geändert?

Zunächst muß festgestellt werden, daß es einen schwachen Demonstrationsversuch der deutschen Seite während des Festzuges gegeben hat. Es kam auch zu Provokationen der Gegenseite. Ein abschließendes Ergebnis liegt noch nicht vor, doch läßt die Art der Übergriffe auf den Täterkreis in der Minorität schließen. Es wurden nicht nur einige Ortstafeln mit slowenischen Bezeichnungen versehen, sondern auch ein Kriegerdenkmal verunstaltet und über den Herzogstuhl eine Fahne in den jugoslawischen Farben gebreitet. Die deutsche Mehrheit des Landes reagierte darauf mit der gebotenen Zurückhaltung in Erkenntnis dessen, daß Hitzköpfe und überspitzter Nationalismus in beiden Lagern angesiedelt sind.

Die Vorfälle sind unseres Erachtens nicht symptomatisch für das Verhältnis der beiden Volksgruppen zueinander. Das Bemühen um eine Verständigung ist größer, als es die trennenden Gräben sind.

„Wir sind ja Bürger e i n e r Welt; einen Menschen hassen, weil er wo anders geboren ist und eine andere Sprache spricht, weil er anders über die Dinge denkt — welche Gedankenlosigkeit", schrieb schon Mitte des 17. Jahrhunderts Jan Amos Komensky in seinem auch heute noch aktuellen Werk „Das Prinzip der Hoffnung". Und Südtirols Landeshauptmann Dr. Silvio Magnago erklärte Sonntag abend in einer Rundfunksendung zur Erinnerung an die Abtrennung Südtirols von Österreich vor 50 Jahren: „Eine volkliche und sprachliche Minderheit stellt in einem demokratischen Staat keinen Fremdkörper dar, sondern eine Realität, die geschützt werden muß."

So wie die deutsche Majorität bei aller anerkannten Unterschiedlichkeit der Südtirolfrage von jener der slowenischen Minorität in Kärnten bei ihren Handlungen das Schicksal der Menschen an der Etsch im Auge haben sollte, würde es die Minderheit nicht überfordern, in die gereichte Hand einzuschlagen, selbst auf die Gefahr hin, daß es zu mühseligen Gesprächen kommt, die zunächst vielleicht sogar in einer Sackgasse verlaufen. Doch der Versuch muß getan werden, weil es endlich „nach dem Gegeneinander über das Nebeneinander zu einem Miteinander kommen muß", wie es der Obmann des Rates der Slowenen, Dr. Vospernik, formulierte.

In diesem Zusammenhang soll nicht verhehlt werden, daß von den politischen Parteien nicht nach Opportunitätserwägungen gehandelt werden darf, sondern ausschließlich danach, wie dem Land und seinen Menschen am besten gedient werden kann. Eine entscheidende Rolle fällt naturgemäß der Landesregierung und dem Landtag zu. In diesem gibt es einen Minderheitenausschuß. Er könnte die Rolle einer Verbindungsstelle übernehmen oder sogar eine Art Ombudsman für Streitfälle in Minderheitenfragen sein. Er könnte ferner anregen, eine gemischte Studienkommission zu bilden, mit dem Auftrag, einen Bericht über die Möglichkeiten besserer gegenseitiger Verständigung zu erarbeiten. Es ist bedauerlich, daß die gesetzgebende Körperschaft so gar keine oder nur eine geringe Initiative im Hinblick auf die geistige und ideelle Weiterentwicklung im Lande merken läßt, und sich in diesen Fragen fast ausschließlich im Schlepptau der Regierung befindet. Immerhin bestünde auch die Möglichkeit, die Regierung mit der Erstellung einer solchen Studie zu beauftragen. Das Land braucht neben wirtschaftlicher Prosperität auch zukunftsweisende politische Perspektiven! Wie die Minorität und die Mehrheit zusammenführen, ist eine große landespolitische Aufgabe!

Heinz Stritzl

... IN NE TAKO

Gedanken eines jungen Kärntners zum 10. Oktober

In der letzten Zeit las man immer wieder Leserbriefe mit der Überschrift „10. Oktober ein Fest der Versöhnung" oder ähnlich. Auch wurde von zwei Gymnasien in Kärnten als Symbol der Verständigung zweier Volksgruppen geschrieben. Sehr schön ist der Gedanke von Versöhnung wohl, doch ob er jemals zustande kommen wird, ist auf Grund der letzten Provokationen der Kärntner Minderheit, die man mit der Stecknadel im Heuhaufen vergleichen könnte, sehr fraglich. Was sagen die Kärntner dazu, wenn eine slowenische Organisation in der Zeitschrift „Kladivo" das altbekannte Abstimmungsbild in gemeinster Weise darstellt? Was sagt der Kärntner, wenn Ortstafeln beschmiert, Denkmäler mit Nitrolack überpinselt und gar der Versuch gemacht wird, diese zu sprengen? Spricht man dann noch immer von einem Fest der Versöhnung? Und diesen Leuten, die in meinen Augen Verrat am Volke begehen, geschieht nichts. Man spricht weiterhin die schönen Worte von Versöhnung und baut diesen Leuten noch ein Gymnasium, das 36 Millionen Schilling kostet und für das alle Österreicher mitbezahlen müssen. Wenn schon jemand sein Wissen in slowenischer Sprache eingeimpft bekommen will, so soll er doch nach Jugoslawien auswandern, das steht doch heute jedem Österreicher frei. Und diese jungen Leute, die heute schon vom slowenischen Gymnasium als Maturanten abgehen, werden wohl dazu beitragen, daß es weiterhin zu solch bedauerlichen Zwischenfällen kommt und daß vielleicht in Zukunft die Jugend beider Sprachen sich wieder mit Waffen in der Hand gegenüberstehen wird. Was sagt man dazu, wenn am Vorabend des 10. Oktober Schüler des Musisch-pädagogischen Bundesrealgymnasiums Klagenfurt Schriften verteilen, in denen die Feiern zum 10. Oktober als zum „Schreien" und das Kärntner Volk, als dumm bezeichnet wird? Ich glaube nicht, daß sich z. B. die deutschsprachigen Südtiroler so etwas erlauben dürfen. Warum stellt man die Minderheit nicht endlich fest? Zweifellos wäre dies gewissen Leuten nicht recht, da sie dann von einer starken slowenischen Minderheit in Kärnten nicht mehr sprechen könnten. Der beste Beweis dafür, daß es ein sogenanntes „Slowenisches Kärnten" nicht gibt, war wohl der Festzug am 10. Oktober 1970.

Rudolf P., Klagenfurt

(Nadaljevanje s 4. strani)

ob praznovanju 50-letnice plebiscita. Oblast hoče s tem še posebno podkrepiti željo po dobrem sožitju obeh narodov v deželi, in željo po dobrem sosedstvu s Slovenijo. Naj Karavanke Koroške in Slovenije ne razdružujejo, ampak pritegujejo k sodelovanju in dobri soseščini. Eni naj od drugih pridobivajo — oboji pa delajo za mir.

Ekonomski svetnik Kumer se je po izročilu dekreta zahvalil deželnemu glavarju in vsem navzočim za predlog in njegovo izvedbo. Posebno ga veseli, je dejal Kumer, da so s tem počaščeni tudi njegovi sorojaki — Slovenci, Prosil je, da izročijo njegovo zahvalo tudi zveznemu predsedniku in kmetijskemu ministru. On, kakor tudi njegovi sorojaki se bodo še v naprej trudili za napredek koroške dežele in za mir v tej naši skupni domovini.

Svoji zahvali je Mirko Kumer dodal še prošnjo, da bi deželni glavar imenoval univ. docenta dr. Stenza za primarija 16. odd. deželne bolnice v Celovcu. Ta mu je vsadil baterijo, s katere pomočjo deluje njegovo srce. Če bi tak zdravnik deloval na Koroškem, bi dežela veliko pridobila.

Po iskrenih čestitkah navzočih, se je končala ta redka slovesnost.

VOGRČE

Ob velikih novicah z vsega sveta, kot npr. o Naserjevi smrti ali ob ugrabitvi tolikih letal je res prav malo važno, kaj se godi v Vogrčah. Toda za nas je vsak Vogrčan važnejši kot Naser.

Vogrče postajajo vedno bolj znane po svetu, da prihajajo obiski z vseh krajev sveta. Letos je bilo toliko gostov iz Severne in Južne Amerike, pa iz raznih tujih držav, da bi moral imeti računski stroj, da bi jih štel. Iz Zambije v Afriki je prišel dvakrat na obisk misijonar **Stanko Rozman,** prav sedaj je bival med nami **ing. Jože Bavdaž** iz Brazilije, kjer prav sredi Južne Amerike gradi nebotičnike, pomaga pa tudi misijonarjem v vseh gradbenih težavah. Mnogi ga poznajo po Koroškem, ker je prva povojna leta med nami preživel in v Gradcu doštudiral za arhitekta. Seveda naš župnik obišče znance po svetu, ti pa vračajo obisk.

Potem pa taka poroka! Kotnikov Herman se je poročil! Saj se je že dolgo govorilo, pa smo rekli: nič ne verjamemo, dokler ga ne vidimo pred oltarjem. Pa smo ga res 23. avgusta, prav na vogrško žegnanje, videli pred oltarjem s Slamanikovo Brigito, in ker je glasno rekel »da«, smo morali verjeti. Herman je vesele narave in zna jezik obračati, tako da ga imamo radi. Dela pri domačem stavbeniku Hanzeju Vodivniku in je več v avtu kot zunaj. Kljub temu, da toliko vozi, si je nevesto izbral kar v Vogrčah pri sosedu. Tako ni zamudil veliko z vasovanjem, ko ima take zadrege z delom, ker tudi doma na kmetiji dela. Ob tej slovesnosti se je zbralo izredno veliko ljudi in že gostov je bilo toliko, da je bilo pri Habnarju v Žvabeku, kjer mu je stric in boter in kjer je zato bila »ojset«, kar premalo prostora. Ko so prišli še podoknarji, pa je bilo že kar hudo. Novoporočencema želimo sreče in blagoslova in veselo bivanje med nami!

Po odhodu **g. direktorja Klemuna v Škocijan,** je bilo razpisano ravnateljsko mesto v Vogrčah. Vmes je eno leto upravljal šolo g. **Fritz Kert** iz Pliberka, učila je še gdč. **Rozalija Kelih.** G. Kert je vodil šolo zelo vestno in dobro, da smo ga spoštovali in radi imeli in se mu zahvaljujemo za izvrstno učiteljsko in vzgojno delo. Z začetkom novega šolskega leta pa je dobil ravnateljsko mesto g. **Jožko Koncilija,** ki je doslej že 6 let vodil šolo v Komelnu. Tam je moral marsikaj potrpeti, zlasti pozimi, zato si je zaželel doline. Želimo mu veliko uspeha na novem mestu in da mu bo dobro tudi med nami dolinci.

Ni dosti manjkalo, da bi imel na šoli enega pridnega učenca manj. **Prutej Poldi, pd. Hirmov,** je na dvorišču tako nesrečno padel s kolesom, da si je predrl trebuh in raztrgal črevo, ki je izstopilo. Bilo je že zelo nevarno, pa so ga v bolnici še rešili. Bil je poldrug mesec v bolnici, pa je vse bolečine in trpljenje junaško prenašal. Z domačimi se veselimo vsi, ki ga poznamo kot pridnega pobčka doma in v šoli, da je zopet zdrav doma in zopet v naši prenovljeni šoli, ki ima itak že malo vogrških otrok.

Naj omenimo še to, da imamo v Vogrčah pomlad in jesen. Kdor ne verjame, naj pride k Gojarju na vrt, kjer bo videl jabolko, kako istočasno cveti in zori, ali pa mu pošljemo sliko. Torej je pri nas lepo!

Hočemo pa videti tudi, kako je drugod. Zato smo se peljali 19. in 20. septembra na romanje in izlet na Brezje, preko Kranjske gore in čez Vršič po dolini Soče na Sveto goro v Novo in Staro Gorico, v Miramar in Trst, nazaj pa preko Postojne in Ljubljane domov. Imeli smo krasno vreme, da smo se naužili gorskih in morskih lepot, videli zemske in podzemske zanimivosti, se napeli (ne napili!) in naveselili. Vsi smo bili nadvse zadovoljni in bi tak užitek privoščili tudi drugim.

RADIŠE

Da ne boste mislili, da smo že zaspali. Smo še zelo budni in pridno pri delu.

Pravijo, da je ob sv. Mihelu vse zrelo. Odslej listje hitro rumeni in odpada.

Poljske pridelke smo po večini že pospravili, razen pese, zelja, repe in sadja, ki pa bo prišlo tudi kmalu na vrsto. Z letošnjimi poljskimi pridelki smo, hvala Bogu, še kar zadovoljni. Vsega bo za potrebo, čeprav nam je parkrat toča grozila, bila je debela kot orehi, vendar nam, hvala Bogu, ni napravila posebne škode.

Marsikdo ne ve, kje so Radiše. Ležijo približno sedemsto metrov nadmorske višine in tik nad Celovcem, skoro bi rekli, predmestna fara, a kljub temu smo ohranili našo narodno in versko zavest. Takšno hočemo ohraniti našim potomcem, čeravno je naša okolica že precej potujčena, še ne bomo vrgli puške v koruzo. Čeprav so izgledi na eni strani bolj slabi, se pa po drugi nadejamo in zanašamo na našo mladino in našo inteligenco, katere imamo še kar lepo število.

Na Radišah, četudi je gorska naselbina, so povečini srednji in mali kmetje, a vendar nič ne zaostajamo. Imamo deloma asfaltirane ceste, in upamo, da bodo prišle tudi še ostale na vrsto.

Z našo farno cerkvijo smo tudi lahko ponosni. Imamo električno zvonjenje in popravljene orgle. Za to ima največ zasluge naš marljivi dušni pastir.

Za ubrano petje, orglanje in snažno cerkev pa skrbi naš neutrudni cerkovnik in pevovodja Šiman, njegova žena, in sin organist. Prav zaradi tega nas Celovčani radi obiskujejo.

Pa ne mislite, da se preveč hvalimo, to ni naša navada, kar pridite in se prepričajte.

Naša fara je bolj majhna, šteje samo nekaj nad sedemsto duš, razpeta na sončni vzpetini, severno od Drave, od tod tudi sončne Radiše.

Nekatere vasi imajo svoje kmetije v lepi legi, a jih je tudi že precej zajel materializem, na drugi strani so pa na višinah in imajo svoja polja malo v hribih.

Na žalost se zadnjim nekateri ošabneži, ki imajo svoja polja v lepši legi, malo posmehujejo, ker je tam delo malo bolj težavno. Pa kaj hočeš, povsod morajo ljudje živeti, tudi te kraje je Bog ustvaril in če je zdravje in dobra volja, se tudi tam pošteno živi. Če pa tega ni, pa lahko v najlepšem kraju postrani gre.

Spoštujmo svojo rodno zemljo, četudi je malo v hribih. Kaj pomaga človeku hvalisanje in ošabnost, ker bo končno zadnje pristanišče brez razlike božja njiva, ki se pri nas imenuje sv. Lambert.

Tu delaj, tu trpi, tu se raduj, na svoji zemlji kraljuj in žaluj!

Radišan

NOGOMET

Šport doma in po svetu

Avstrija—Francija 1:0 (0:0)

Po dolgem času, to je po seriji neuspehov, je avstrijska državna reprezentanca v sredo, 7. oktobra, proti Franciji le slavila zmago s tesnim rezultatom 1:0. Ta uspeh Avstrijcev ne pomeni bogve kakšnega veselja. Celo vodja avstrijskega moštva Stastny, ki bi se moral najbolj veseliti uspeha, ni bil zadovoljen. Stastny namreč ve, da bodo morali Avstrijci 31. oktobra na Dunaju igrati prvo tekmo z najtežjim nasprotnikom svoje, to je 6. skupine; šlo bo za evropsko nogometno prvenstvo za državne reprezentance.

Katera spoznanja so prinesle predpripravljalne igre zadnjih tednov proti Jugoslaviji, Madžarski in Franciji? Že v tekmi z Jugoslavijo, ter celo pri izboljšani igri v Budimpešti in na Dunaju, so prišle na dan slabosti, ki jih enostavno ni kar tako odstraniti. Še zmerom manjka moštvu samozaupanje, še zmerom poskušajo posamezni igralci žogo zadrževati in zmanjševati tempo igre, kar je že zdavnaj zastarelo. Še zmerom manjkajo napadalci, ki bi bili zmožni žogo takoj umiriti in iz vsakega položaja nevarno ogrožati nasprotnikovo mrežo.

Napake bi lahko še nadaljevali, končajmo jih še z ugotovitvijo italijanskega trenerja Valcareggija, ki je po tekmi s Francijo izjavil: »Izdržljivost in volja sta pričujoča ... Iz vljudnosti pa je pozabil stavek končati ... samo znanje je treba še priučiti!« Treba je k temu še dodati, da avstrijskim igralcem manjka hitrost, ki je glavna odlika vsakega dobrega nogometaša.

Tri moštva lovijo trenutnega prvaka Admiro

Ob koncu tedna je bilo avstrijsko nogometno prvenstvo spet v polnem teku, v katerem se je posrečilo Admiri-Energie, ki že nekaj časa vodi na lestvici, obdržati prvo mesto. Toda koliko časa, kajti tik za petami so ji kar tri moštva: Sturm, Rapid in salzburška Avstrija. Graški Sturm se je z zmago nad Wattensom 2:1 povzpel na drugo mesto, Rapid in Avstrija Salzburg sta igrala remi 3:3 in si razdelila točki. Vsi trije imenovani imajo po 11 točk ter imajo samo točko manj kot Admira-Energie, ki jih ima 12.

Na repu lestvice se ni nič spremenilo, zlasti ker sta Bregenz in Simmering ostala v tem kolu brez zmage. Pa tudi dunajski Wacker je igral s Sportklubom le neodločeno 1:1, kar mu pa še ne zadostuje, da bi se rešil iz nevarne cone, saj je predzadnji, na 15. mestu.

Tudi za koroškega novinca Radenthein postaja položaj počasi nevaren, kajti v nedeljo so Radentanjčani na domačem igrišču izgubili igro z graškim GAK z 0:2; Radenthein je na 13. mestu (ima 6 točk), medtem ko se je GAK s to zmago prerinil v sredino lestvice. GAK ima tri odločilne igralce iz Jugoslavije: Mišiča, Grubišiča in Arnejčiča, odtod dobri uspehi.

Evropsko nogometno prvenstvo državnih reprezentanc

Začelo se je drugo evropsko nogometno prvenstvo državnih reprezentanc, in sicer s tekmama Madžarska—Norveška, kjer so Madžari zmagali s 3:1; tekma je bila na Norveškem (Oslu). Druga igra med Češkoslovaško in Finsko se je končala v Pragi neodločeno 1:1. Čehi so nastopili z oslabljeno postavo.

Prejšnji zmagovalec evropskega tekmovanja je bila Italija, ki je v dveh finalnih tekmah premagala Jugoslavijo; to je bilo leta 1968. Tretje mesto je zasedla Anglija, četrto pa Sovjetska zveza.

Drugega evropskega prvenstva se udeležuje 32 držav, odsotna je samo Islandija.

Moštva so razdeljena v osem skupin:

1. skupina: Romunija, Češkoslovaška, Finska in Wales; **2. skupina:** Bolgarija, Madžarska, Francija in Norveška; **3. skupina:** Anglija, Grčija, Malta in Švica; **4. skupina:** Sovjetska zveza, Španija, Severna Irska in Ciper; **5. skupina:** Belgija, Škotska, Portugalska in Danska; **6. Skupina: Avstrija,** Italija, Švedska in Irska; **7. skupina: Jugoslavija,** Vzhodna Nemčija, Nizozemska in Luxemburg; **8. skupina:** Zahodna Nemčija, Poljska, Turčija in Albanija.

Brez „rock" glasbe Hendrixov pogreb

Pokopali so znanega popevkarja Jimija Hendrixa, vendar prijatelji mu niso mogli prirediti veličastnega pogreba z »rock« glasbo, kakor so upali. Do groba so ga pospremili samo sorodniki in najboljši prijatelji, skupno 175 oseb.

Jimi Hendrix je umrl 18. septembra v Londonu. (Glej članek v št. 40, na 6. str.) Nekateri so trdili, da je naredil samomor, drugi, da je zaužival mamila. Policija je po preiskavi izjavila, da je umrl zaradi zadušitve med slabostjo. In tako so truplo komaj 23-letnega mladeniča, čigar predniki so bili rdečekožci in črnci, pokopali v rojstnem kraju Dunlap. Velika množica »fansov« je spremljala krsto od cerkve v Dunlapu proti pokopališču v Greenwoodu, vendar je policija ustavila množico precej pred pokopališčem. Pot so lahko nadaljevali samo ožji sorodniki in najbližji prijatelji.

Ob odprtem grobu je spregovorila Jimijeva teta Maye Gautier, ki se je spomnila najvažnejših dogodkov v Hendrixovem življenju. Govorila je o njegovi mladosti in značaju, o njegovem uspehu in glasu, o njegovih pesmi. Vendar za pevca, ki je začel svojo kariero s starim ‚bluesom' »Hey Joe«, ni nihče pel žalostinke, kaj še, da bi velik ansambel igral »rock« in črnsko glasbo.

Ob grobu so zadnji ostali znani črnski jazz-trobentač Miles Davis, pevec Jonny Winter, člani Jimijevega ansambla »Experience« in oče, ki je sporočil, da je sinovo bogastvo namenil revežem. Dediščina znaša skoraj pol milijona dolarjev, ali okoli 12,500.000 šilingov.

BODITE ČLANI IN PODPIRAJTE SLOVENSKI FILMSKI KLUB!

KRIŽANKA „K", II.

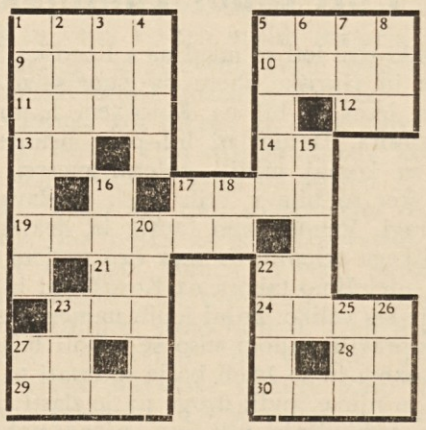

VODORAVNO: 1. redovniški predstojnik; predstojnik samostana; 5. upornost, uporništvo; 9. jutranja jed (navadno); 10. predsednik ene od sosednih držav; 11. treniti, samostalnik; 12. predlog z tožilnikom; 13. dva, po zvočnosti sorodna samoglasnika; 14. prislov; nekako, okoli, skoraj; 17. oblika gl. ubiti; 19. celina; 21. eden; 22. rimska št. 4; 23. lat. os. zaimek; 24. upanje; 27. osebni zaimek; 28. OL; 29. narejen (angl.); 30. električno nabiti delci.

NAVPIČNO: 1. vinotok; 2. denarna enota; 3. zdravo; 4. oklopno vozilo; 5. velelnik od glagola »utrditi«; 6. Ludolfovo število; 7. Oton; 8. suženj; 15. druga košnja; 16. hrib; 17. upanje, nada; 18. vezalni veznik brez vejice; 20. napiši, kako se izg. v slovenščini ime Honoré (franc. ime); 22. del imena neke azijske predsednice; 23. število; 25. dominus; 26. ločilo brez vejice; 27. avtomobilska znamka.

FILM

ZAČETEK FILMSKEGA FESTIVALA

Letošnji mednarodni filmski festival v Sorentu v Italiji je posvečen ameriški kinematografiji. Na sporedu je šestnajst izbranih dolgometražnih filmov, petindvajset izdelkov mlade »underground« kinematografije in dvanajst študentovskih ter dokumentarnih filmov.

»DOKTOR ŽIVAGO«

Ameriški film »Doktor Živago« si je v triindvajsetih dneh in v šestih zagrebških kinematografih ogledalo sto tisoč ljudi. Ker zanimanje za film še zmerom ni upadlo, pričakujejo, da bo postal »Doktor Živago« poleg Bulajičeve »Bitke na Neretvi« med najbolj gledanimi tujimi in domačimi filmi v Zagrebu.

Ivanhoe

32

»Odkrito vaju svarim, gospoda,« je dejal; »mar bi se posvetovala, kaj vama je storiti v teh okolnostih, ne pa da se vdajata neumestni veselosti.«

»Front de Boeuf se še ni utolažil, odkar je ležal v pesku,« je rekel de Bracy Bois-Guilbertu; »že misel na boj ga plaši, dasi mu ga napovedujeta samo burkač in svinjar.«

»Tako mi svetega Mihaela, de Bracy,« je odvrnil Front de Boeuf, »privoščil bi ti, da bi se moral sam izmotati iz te prigode. Lopovi se ne bi upali nastopati s tako nepojmljivo drznostjo, ako jih ne bi podpirale močne tolpe. V tej šumi mrgoli hajdukov, ki mi zamerijo, da čuvam srnjad. Nekoč sem komaj privezal tatu, ki so ga zalotili s krvavimi rokami pri dejanju, na rogovile divjega jelena, da ga je v petih minutah do mrtvega pobil, in že je zletelo name vsaj toliko puščic, kolikor so jih spustili ondan pod Ashbyjem v tarčo. — Čuj dečko,« se je obrnil k enemu izmed svojih spremljevalcev, »ali si poslal koga, da vidi, kakšna bojna sila se skriva za tem imenitnim izzivom?«

»V lesovih je zbranih vsaj dve sto mož,« je rekel oproda.

»Lepa stvar!« je vzkliknil Front de Boeuf; »to imam v zahvalo, ker sem vama posodil grad v podjetje, ki ga nista znala opraviti, ne da bi mi nakopala to sršenje gnezdo na glavo!«

»Sršenje?« se je zmrdnil de Bracy; »to niso sršeni, ampak trotje brez žel; tolpa lenih obešenjakov, ki se klatijo po lesovih in ugonabljajo divjad, da se jim ni treba preživljati z delom.«

»Brez žel!« je rekel Front de Boeuf; »vatel dolge puščice z viličastimi ostmi, ki nikoli ne zgreše francoskega srebrnjaka, so menda dovolj podobne želom.«

»Sram vas bodi, gospod vitez!« je rekel templjar. »Skličimo svoje ljudi in napravimo izpad. En sam vitez — da, še navaden oboroženec je kos dvajsetorici takih kmetov.«

»Bogme res,« je pritrdil Bracy; »sramovati bi se moral, da naperim kopje zoper nje.«

»Da,« je rekel Front de Boeuf, »če bi bili črnopolti Turki ali zamorci, sir templjar, ali pa strahopetni francoski seljaki, moj hrabri de Bracy; toda naši nasprotniki so angleški svobodnjaki. Vsa naša prednost pred njimi so naši oklepi in naši konji, ki nam ne bodo mnogo koristili na gozdnih tleh. Izpad, praviš? Saj imamo komaj dovolj ljudi, da moremo braniti grad. Moji najboljši vojaki so v Yorku in tudi tvoja četa je tam, de Bracy; mimo peščice, ki je sodelovala pri vajinem blaznem zaskoku, premoremo komaj dvajset mož.«

»Menda se ne bojiš, da bi mogli zbrati silo, s katero bi lahko naskočili grad?« je vprašal templjar.

»Tega ne, sir Brian,« je odgovoril Front de Boeuf; »hajduki imajo drznega poveljnika, toda brez strojev, bojnih lestvic in izkušenih vodij se nam jih v mojem gradu ni bati.«

»Pošlji k sosedom,« je rekel templjar; »naj zbero vsak svoje ljudi in prihite na pomoč trem vitezom, ki jih oblegata burkač in svinjar na baronskem gradu Reginalda Front de Boeufa.«

»Šalite se, gospod vitez,« je odvrnil baron; »h komu naj pošljem? Malvoisin s svojim spremstvom in vsi moji ostali zavezniki so ta trenutek v Yorku; tudi jaz bi bil tam, da ni bilo tega peklenskega podjetja.«

»Tedaj pošljite v York in pokličite naše ljudi domov,« je dejal Bracy. »Če se obsedniki ne ustrašijo viharja mojih praporov in pogleda na moje četnike, bom pričal zanje, da so najhrabrejši hajduki, kar jih je kdaj napenjalo loke v zeleni šumi.«

»In kdo nam ponese vest? «je rekel Front de Boeuf. »Zasedli bodo vsako stezico, in če jim pade sel v roke, mu iztrgajo poročilo, čeprav iz prs. — Že vem,« je vzkliknil po kratkem premolku. »Ti, sir templjar, znaš brati in pisati; ako se nam posreči najti čmilnik mojega kaplana, ki je umrl nekako pred letom dni sredi božičnega popivanja —«

»Z vašim dovoljenjem,« se je oglasil oproda, ki je še vedno čakal povelj; »mislim, da ga je stara Urfrida spravila v spomin na svojega izpovednika. Slišal sem jo, ko je zatrjevala, da je bil to poslednji človek, ki je govoril z njo tako, kakor bi moral vljuden mož govoriti z dekleti in starimi ženami.«

»Daj, Engelred, stopi ga poiskat,« je rekel Front de Boeuf; »in potem, sir templjar, nam spišeš odgovor na ta predrzni izziv.«

»Rajši bi ga pisal z mečem nego s peresom,« je dejal Bois-Guilbert; »a vaša volja naj se zgodi.«

Kmalu nato je sedel in sestavil v francoskem jeziku pisanje, ki je velelo takole:

»Sir Reginald Front de Boeuf in njegova plemenita in viteška zaveznika ne sprejemajo izzivov od sužnjev, hlapcev in begunov. Ako ima tisti, ki se naziva črnega viteza, res kako pravico do viteških časti, bi moral vedeti, da ga njegova sedanja družba ponižuje in dela nevrednega, klicati vrle može iz plemenitega rodu na odgovor. Kar se pa tiče jetnikov, ki smo jih zajeli, vas iz krščanskega usmiljenja vabimo, da jim pošljete svečenika, ki jih izpove in spravi z Bogom, zakaj naš trdni namen je, da jih še danes usmrtimo in nasadimo njih glave na grajskem obzidju, vsakomur v dokaz, kako malo se menimo za tiste, ki jih skušajo osvoboditi.«

To pismo so zložili in dali oprodu, da ga je nesel slu, čakajočemu odgovora na svojo poslanico.

Svobodnjak se je vrnil s pismom v zavezniški glavni stan, ki je bil zbran pod častitljivim hrastom, do tri puščične streljaje od gradu. Wamba, Gurth in njiju zaveznik črni vitez, Locksley in veseli samotar so nestrpno čakali odgovora na svoj poziv. V primerni razdalji okoli njih si videl mnogo drznih mož; gozdna obleka in utrjeni, zagoreli obrazi so zgovorno pričali o značaju njihovega vsakdanjega opravila. Več ko dve sto jih je bilo že zbranih in venomer so dohajali novi. Vodje, katerim so se pokoravali, je razlikovalo od ostalih pero, ki so ga nosili na čepicah, medtem ko je bila obleka, orožje in druga oprava pri vseh docela enaka.

Razen teh čet je dospela tudi manj urejena in slabše opremljena sila: saški prebivalci sosednjih krajev ter mnogi hlapci in sluge z obširnih Cedricovih imetij, ki so hoteli pomagati pri njegovi rešitvi. Le malo jih je bilo oboroženih drugače nego s kmečkimi pripravami, ki morejo v časih sile služiti za boj. Sulice za neresce, cepci, kose in podobna orodja so bila njih glavna oprema, zakaj Normani so po stari zavojevalski politiki le neradi dovoljevali premaganim Sasom kopje in meč. Vse to je bilo vzrok, da pomoč Sasov ni bila tako nevarna za oblegane, kakor bi človek mislil po njih telesni moči, velikem številu in navdušenju, s katerim jih je prešinjala pravična stvar. Poveljnikom te raznolike vojske je sel izročil templjarjevo pismo.

Kaplan je bil prvi, ki so ga pozvali, naj raztolmači njegovo vsebino.

»Tako mi krive palice svetega Dunstana, ki je spravila v stajo več ovac od palice kateregakoli svetca v nebeškem raju,« je rekel dični menih, »te latovščine vam ne morem razložiti; saj niti ne vem, ali je francoska ali arabska.«

Nato je dal pismo Gurthu, ki je zlovoljno zmajal z glavo in ga pomolil Wambu. Burkač si je ogledal papir z vseh strani, re-

S. HOLOTOV:

NADJA

»Le naprej, gospod!« je dejal kmet in se ponižno priklonil. »Pri siromašnih ljudeh ste, toda dali vam bomo, kar imamo!«

Spremil je mladega tujca v svoj dom, ki je bil le malo boljša koliba. Za mizo v izbi je sedela žena z otroki, ostarela, sključena žena, trije dečki med osmim in dvanajstim letom in Nadja, hči, vitko bitje, kakor sveža rosa na cvetju.

Da je lepa, je tujec Mitja Karin takoj opazil. Ženska lepota ga je zmeraj navduševala, saj je bil umetnik. Toda v bližini res lepih deklet je vselej zašel v nekakšno zadrego, ker je sodil o samem sebi, da ni preveč prikupen. Grška antika je bila njegov vzor in njegov nos je bil tako malo podoben grškemu! Mislil je, da se mu morajo vse ženske smejati. Tudi Nadja se mu smehlja in njene trepalnice obkrožajo žametne, poželjive oči kakor zlat pajčolan.

»Sedi k nam, očka!« mu pravi kmet. Ta očka se iz njegovih ust tako čudno sliši. Saj je Mitja v primeri z njim skoraj otrok. Kmetica vzame iz skrinje pisan prt in ga razprostre čez mizo, potem pa prinese gostu kruha in žganja.

»Voz bi rad dobil, da bi me popeljal v mesto,« pravi Mitja in pogleda Nadjo postrani. Dekle vstane in se zaziblje v bokih ter odskaklja proti oknu.

»O, očka,« pravi kmet, »danes pa z vozom ne bo nič. Tu okoli nima nihče trojke, do najbližje vasi pa sta dve vrsti. Pri nas imamo samo koze in kobilo, ki je včeraj povrgla. Toda navsezgodaj pojdem tja in ti priskrbim trojko.«

Nadja mu natoči zvrhan kozarec. Njeni trije bratci kar ne morejo odtrgati pogledov od njega. Bjali, pes čuvaj, mu zaupljivo položi kosmato glavo na kolena in kokoši pobirajo po ilovnatih tleh drobtine, ki jim jih trosi.

Po leseni steni vise pisane ikone, s papirnatimi cveticami okrašene. Ta preprosta, siromašna, a vendar prijetno domača izbica ga čudno očaruje. Seže v žep in položi srebrn rubelj na mizo: »Prav, pa ostanem pri vas. Pripravite mi ležišče!«

Kmet se globoko prikloni:

»Očka, veliko čast mi izkazuješ. Toda denarja ne bi bilo treba.«

Toda Mitja potisne srebrnik predenj in ga tako pogleda, da se gospodar ne upa več upirati. Utrudil se je pri pohajkovanju po stepi. Zašel je na svojem sanjarskem potovanju brez cilja, brez načrta. Tako ga je zmedla ta brezmejna, leskeča se ravnina, travniki, ki so gosti kakor kožuhovina in vsi v cvetju. Kakor pijan je hodil dalje in dalje od mesta, kjer so ga čakali prijatelji. Zdaj bo moral spati v tej siromašni koči. Tu je vse tako človeško preprosto, docela drugače kakor v imenitnih palačah, kjer prebiva gospoda. Saj si je zmeraj želel kaj takega. Vse dehti še po zemlji in prirodi in Nadjine z zlatom okrašene oči se tako skrivnostno bleste. Dekle ima v sebi nekaj novega, nekaj takega, česar še ni videl v salonih in varietejih. Vesel je, da je zašel sem.

Iz žepa vzame skicirko in začne Nadjo slikati, potem sliko še pobarva. Vsi zadržujejo dih in ga gledajo, ona pa se srečno smehlja. Potem iztrga list in ji ga dá. Ona mu hoče poljubiti roko in se mu z rdečimi ustnami zahvali. Potem jo nariše še enkrat zase, za spomin na ta tihi večer.

Zunaj je že noč. Drug za drugim odhajajo spat. Fantki najprej, potem gospodinja, sirota izmozgana, gospodar pa odvede gosta k široki lončeni peči, na katero je žena nanosila svoje najboljše blazine in odeje. Še celo platneno rjuho z rdečim robom mu je dala, saj je gost.

»Tako, očka,« pravi gospodar in se globoko prikloni, da mu padejo dolgi lasje na obraz. »Prijetno noč ti želim, lepo počivaj v moji siromašni hiši, zjutraj pa bom navsezgodaj poskrbel za trojko.« Potem postavi železen svečnik z lojevko na mizo in odide v hram k ženi in otrokom.

»Tam spi tudi Nadja,« si misli slikar. Sam ni vedel, kdaj je izginila. Niti lahko noč mu ni želela. Tako malo govori; le smehlja se. To je dosti lepše. Naša dekleta preveč govoré in se smejejo. To jim jemlje vso ljubkost in privlačnost.

»Ali jo bom jutri kaj videl?« se vprašuje Mitja. Hodi nekaj časa gor in dol po izbi in premišlja. Včasih pogleda skozi okno, ven v stepo, ki se sveti v mesečini. Potem se sleče, utrne svečo in zleze z deškim nasmehom na to ležišče, najbolj čudno, kar jih je kdaj imel.

Nenadoma pa mu začne srce utripati. Tu vendar že nekdo spi. Skloni se naprej v polmrak. Rdeče vezena kmetiška srajca, dve dolgi kiti, s trakovi prepleteni — ne-

(Nadaljevanje na 8. strani)

B. V. RADOŠ:

Jesenska

Zavele so sape jesenske
čez pusto, megleno plan,
umrlo je cvetje na gredah,
otožen, brez sonca je dan.

V srce se je žalost vselila,
v očeh je ugasnil sijaj;
odšle so vse sanje pomladne,
mordá jih ne bo več nazaj . . .

Javanska pravljica

Potem ko je Bog ustvaril zvezde, gore in živali, je izoblikoval iz vlažne, voljne prsti moža. Dihnil je vanj in mož je odprl oči. Opotekel se je, kakor bi bil dolgo, težko spal; nato je vstal in stopil k morski obali, da bi si ogledal zemljo, ki mu je bila še tako tuja.

Medtem pa je Bog iskal še nežnejšo prst, da bi možu ustvaril družico. Ker je ni mogel nikjer najti, je vzel vitkost srne, prožnost bičevja, sladkost grozda in strupenost kače. Iz tega je ustvaril ženo.

»Kje boš prebivala?« jo je vprašal Bog, ko je oživela. »Tu ob morju?«

Žena je odkimala: »Ob morju je preveč viharjev.«

»V gozdu torej? Tam je vse tiho . . .«

»Ne, bojim se divjih zveri, ki se plazijo po gozdu.«

»Pojdi v puščavo! Tam boš sama in nobena zver te ne bo plašila.«

Spet je žena odkimala: »V puščavi je prevroče.«

Dobrohotno in potrpežljivo je pokazal Bog na vrhove zasneženih gora, ki so se svetlikale v daljavi:

»Ali bi rajši prebivala v mrzlih gorskih višavah?« jo je vprašal.

In spet se je žena uprla: »Ne! Na gorskih vrhovih bi me preveč zeblo!«

Bog je začudeno pogledal bitje, ki ga je bil ustvaril, potem pa se je nenadoma ozrl, nasmehnil in pokazal moža, ki se je vračal z obale. Dejal je:

»Žena! Ali hočeš prebivati v moževem srcu?«

Žena je vzdrhtela, padla pred Bogom na kolena:

»Gospod! Moževo srce je viharno kakor morje, skrivnostno kakor pragozd, pekoče kakor pesek v puščavi in mrzlo kakor sneg na gori! O, gospod, nikoli ne bi mogla prebivati v moževem srcu!« Od strahu je jokala in vila roke.

Bog pa je izpregovoril in njegov glas je bil tako resen, da je sklonila glavo do tal in skrila obraz v dlaneh:

»Prebivaj v moževem srcu, žena! In — morda ne bo morskih viharjev, divjih zveri, žgoče vročine in ledenega mraza v njem, dokler mu boš ti gospodarila!«

In ko se je žena naposled upala dvigniti glavo, Boga ni bilo več pred njo. Mož je stal pri njej in v očeh mu je gorel ogenj. Sklonil se je nad njo in si jo pritisnil na srce.

Med vojaki

Med rekruti je bil posebno neroden fant, ki je vse nápak napravil. Pa je vprašal nekdo podoficirja, zakaj se take nerode ne znebi in ne pošlje tega rekruta h kakšni drugi četi. Podoficir pa je dejal:

»Saj je res neroden, a za eno reč je pa posebno pripraven, zato sem ga obdržal.«

»Za kaj pa je posebno pripraven?« so ga začudeno vprašali.

»Uporabljamo ga za zgled, kakšen ne sme biti vojak!«

Mesarjeva navada. — Oče privede svojega fantka k mesarju, da bi ga stehtal. Fantka posade na tehtnico in ga stehtajo. »Koliko ima?« vpraša oče. — »Dvajset kil s kostmi,« odvrne mesar.

*

Hladnokrvnost. — Zgodila se je železniška nesreča. Vlak je zavozil v drug vlak in razbil zadnji vagon. Strežarju nekega Angleža je odtrgalo obe nogi. Ko so gospodarju sporočili novico, je rekel: »Prinesite mi ono nogo, v katere hlačnici je ključ mojega kovčka!«

žeč se z narejeno bistroumnostjo, kakor se režé opice pri podobnih prilikah; nato se je zmrdnil in dal pismo Locksleyu.

»Da so dolga pismena loki in kratke črke puščice, bi nemara kaj razumel,« je rekel vrli svobodnjak; »tako je pa vsebina enako varna pred menoj kakor jelen, ki se pase dvanajst milj daleč od mene.«

»Tedaj moram biti jaz za pismouka,« se je oglasil črni vitez in vzel Locksleyu list iz rok; najprej ga je prebral sam zase, nato pa je v saškem jeziku razložil zaveznikom njegov pomen.

»Da bi usmrtili plemenitega Cedrica!« je vzkliknil Wamba; »motiš se gospod vitez, tako mi križa.«

»Nikakor ne cenjeni prijatelj,« je odvrnil vitez; »povedal sem besede tako, kakor so zapisane.«

»Sveti Tomaž Canterburyski naj me čuje,« je rekel Gurth: »grad bo naš, pa da ga moramo z rokami podreti!«

»Druge priprave itak nimamo,« je odgovoril Wamba; »a moje roke so nekam mehke, da bi rušile kamenje in omet.«

»To je ukana, s katero hočejo pridobiti na času, «je rekel Locksley; »ne bodo se upali storiti dejanja, za katero se jim lahko strašno osvetim.«

»Dobro bi bilo,« je rekel črni vitez, »da bi se kdo izmed nas vtihotapil v grad in dognal, kako se godi obleganim. Ker zahtevajo, naj pošljemo izpovednika, bi morda naš sveti puščavnik zadostil svojemu bogoljubnemu poklicu in hkrati prinesel zaželene vesti.«

»Da bi te kuga za tvoj nasvet!« je odvrnil dobri menih; »rekel sem ti, da odložim s svojo haljo vred svečeništvo, svetost in celo latinščino; in kadar sem v temle zelenem jopiču, bi prej ubil dvajset srnjakov nego izpovedal enega samega kristjana.«

»Bojim se,« je rekel črni vitez, »zelo se bojim, da ni med nami nikogar, ki bi mogel v tem primeru igrati vlogo izpovednika.«

Spogledali so se in obmolknili.

»Vidim,« je rekel Wamba po kratkem molčanju, »da mora norec ostati norec in vtakniti glavo v zanko, ki je umnim ljudem prenevarna. Vedite, dragi prijatelji in rojaki, da sem nosil raševino, preden sem oblekel pisano kamižolo, in da sem bil namenjen za meniha, dokler me ni napala vročinska bolezen, ki mi je pustila ravno dovolj pameti, da morem biti burkač. Ako oblečem haljo našega vrlega samotarja in se odenem s svečeniško pobožnostjo in učenostjo, ki je zašita v njegovo oglavnico, me bodo gotovo spoznali vrednega, da podelim našemu spoštovanemu gospodarju Cedricu in njegovim sotrpinom duhovno in posvetno tolažbo.«

»Kako misliš, ali ima dovolj razuma?« je vprašal črni vitez, obračaje se h Gurthu.

»Ne vem,« je rekel Gurth; »a tudi če ga nima, bi se zgodilo prvič, da ne bi znal obrniti svoje norosti v korist.«

»Prav, dobri dečko,« je velel vitez; »vrzi kuto nase in prinesi nam od gospodarja vest, kako je v gradu. Mnogo jih ne more biti in pet bi stavil na eno, da jim pridemo z naglim in drznim naskokom do živega. Odpravi se — čas hiti!«

»Mi pa obkolimo grad tako tesno,« je rekel Locksley, »da niti muha ne uide iz njega s kakim poročilom. Povej trinogom,« se je obrnil k Wambu, »da bomo stotero maščevali vsako nasilje, ki ga zakrivijo nad jetniki.«

»Pax vobiscum!« je odgovoril Wamba, ki se je medtem napravil za redovnika.

Z vso mogočno slovesnostjo resničnega meniha je krenil na pot, da bi izvršil svojo nalogo.

ŠESTINDVAJSETO POGLAVJE

Ko je burkač, oblečen v samotarjevo haljo in oglavnico in prepasan z njegovo vozlato vrvjo, obstal pred vrati Front de Boeufovega gradu, ga je čuvaj vprašal, kdo je in česa želi.

»Pax vobiscum,« je odgovoril burkač; »siromašen brat sem iz reda svetega Frančiška; rad bi opravil svojo dolžnost pri nesrečnih jetnikih, ki so zaprti v tem gradu.«

»Veliko si upaš, menih,« je rekel stražar, »da siliš tja, kjer mimo našega domačega pijanega izpovednika že dvajset let ni kikirikal petelin s takim perjem.«

»Vendar te prosim, da sporočiš mojo željo gospodarju,« je odgovoril dozdevni menih; »sprejel me bo prijazno, le verjemi, in kokot bo pel tako, da bo odmevalo po vsem gradu.«

»Hvala lepa,« je rekel vratar; »toda če jo izkupim, ker sem zaradi tebe zapustil svoje mesto, se hočem prepričati, ali je tvoja siva meniška halja močnejša od mojih sivoperih puščic.«

Po tej grožnji je odhitel s stolpiča v grajsko dvorano in sporočil gospodarju nenavadno vest, da stoji pred vrati svet mož, ki prosi, da bi mu takoj odprli. Strme je začul ukaz, naj neutegoma spusti meniha v grad. Izvršil ga je brez obotavljanja in podvojil stražo pri vratih, da bi jih varovala nenadnega zaskoka. Vzlic vratolomni domišljavosti, ki je dala Wambi pogum, da se je lotil tako nevarne naloge, mu je zastalo srce, ko je stopil pred strašnega Front de Boeufa, in njegov pax vobiscum, na katerega se je najbolj zanašal, da ga bo varoval razkrinkanja, je zvenel to pot dokaj bolj tesnobno in negotovo nego doslej. Toda Front de Boeuf je bil vajen, da so še drugi ljudje trepetali v njegovi prisotnosti, in boječnost dozdevnega meniha mu ni zbudila nikake sumnje. »Kdo si, pop, in odkod si se vzel?« je vprašal.

»Pax vobiscum,« (mir z vami) je ponovil burkač. »Siromašen sluga svetega Frančiška sem potoval po teh divjih krajih in sem zablodil med razbojnike, quidam viator incidit in latrones, (Neki popotnik je padel med razbojnike) kakor pravi sveto pismo. Prav ti razbojniki so me poslali v grad, da bi opravil svojo duhovno dolžnost pri dveh osebah, kateri je vaše slavno sodišče obsodilo na smrt.«

»Prav, sveti oče,« je odvrnil Front de Boeuf; »ali mi moreš povedati, koliko je teh razbojnikov?«

»Hrabri gospod,« je rekel burkač, »nomen illis legio, njih ime je legijon.«

»Povej mi s preprostimi besedami, kakšno je njih število, drugače ti bo malo koristilo, da nosiš haljo in vrv.«

»Oh,« je vzdihnil nepravi menih, »cor meum eructavit, to se pravi, strah me je hotel razgnati! A rekel bi, da jih utegne biti — svobodnjakov in prostakov — vsaj kakih pet sto mož.«

»Kaj!« je rekel templjar, ki je stopil tisti trenutek v dvorano, »toliko se zbira osá! Čas je, da pohodimo škodljivo zalego.« Nato je odvel Front de Boefa v stran: »Ali mar poznaš tega svečenika?«

»Tujec je, iz oddaljenega samostana,« je odvrnil Front de Boeuf; »ne poznam ga.«

»Tedaj mu nikar ne zaupaj svojega namena z besedami,« je rekel templjar. »Daj mu pismeno povelje za de Bracyjevo četo, naj jadrno prihiti svojemu zapovedniku na pomoč. Da se britoglavcu kaj ne zazdi, mu dovoli, da sme ta čas svobodno opraviti svoj posel in pripraviti saške prasce za klavnico.«

»Velja,« je dejal Front de Boeuf; neutegoma je poklical služabnika ter mu naročil, naj odvede Wamba v izbo, kjer sta bila zaprta Cedric in Athelstane.

Jetništvo je še povečalo Cedricovo nestrpnost, nikar pa da bi jo krotilo. Z obrazom človeka, ki se pripravlja, da bi naskočil sovražnika ali napadel vrzel v zidovju oblegane trdnjave, je korakal iz kota v kot, zdaj vzklikaje sam pri sebi, zdaj ogovarjaje Athelstana, ki je hrabro in ravnodušno čakal izida svoje prigode, medtem pa je z mirnim srcem prebavljal obilno kosilo, ne da bi si bogve kaj belil glavo z vprašanjem, kako dolgo bo trajalo njegovo jetništvo, ki se je moralo pač tudi kdaj končati kakor vsako zlo na tem svetu.

(Dalje prihodnjič)

TV tedenski program TV

RADIO CELOVEC

NEDELJA, 18. 10.: 7.00 Duhovni nagovor — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo. — PONEDELJEK, 19. 10.: 13.45 Informacije — Za našo vas. — TOREK, 20. 10.: 13.45 Informacije — Portret občine (4). Neuhaus — Suha — Športni mozaik. — SREDA, 21. 10.: 13.45 Informacije — Žena, družina, dom. — ČETRTEK, 22. 10.: 13.45 Informacije — Iz kulturnega življenja koroških Slovencev. (Zaključna akademija gospodinjske šole šolskih sester v Št. Rupertu). — PETEK, 23. 10.: 13.45 Informacije — Koroški kulturni pregled — Za prijeten konec tedna. — SOBOTA, 24. 10.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca — Rubrika za jugoslovanske delavce v Avstriji.

AVSTRIJSKA TELEVIZIJA

PETEK, 16. oktobra: 10.00 TV v šoli: Prometna vzgoja — učenci pomagajo učencem — 10.30 Cerkev ali garaža? — 11.00 Program za delavce: Veliki manevri — 18.00 Zeleni svet — 18.20 »Trije dobri prijatelji«, lahko noč za najmlajše — 18.25 Avstrija — podoba — 18.50 Očarljiva žena »Trgovec s starimi avtomobili« — 19.16 ORF danes zvečer — 19.30 Čas v sliki — 20.06 šport — 20.15 Uradni spisi XY-nerešeni — evrovizija — 21.15 Časovni potek dogodkov — 22.15 Čas v sliki — 22.35 Spielmanove pripovedke; glasbeno-zabavna oddaja — 22.55 Uradni spisi XY-nerešeni. Vesti in reakcije.

SOBOTA, 17. oktobra: 15.10 Koncert ORF — 16.00 Za otroke od 5. leta dalje: Listamo po slikanici — 16.20 Za otroke od 11. leta dalje: »Daktari« — 17.10 Za družino — 18.20 »Trije dobri prijatelji«, lahko noč za najmlajše — 18.25 Kultura — aktualno — 18.50 Oddaja Heinza Conradsa — 19.16 ORF danes zvečer — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Sezonska bilanca s Karlom Farkašom — 21.30 Športni žurnal — 22.00 Čas v sliki — 22.15 »Do poslednjega diha«, film iz življenja na Divjem zahodu.

NEDELJA, 18. oktobra: 15.45 Za otroke od 6. leta dalje: Lolek in Bolek — 15.55 Igra s knezom — 16.05 Za otroke od 11. leta dalje: Flipper — 16.30 Za mladino od 14. leta dalje: Halo prijatelji — 17.45 Poročila mladinske redakcije — 18.25 »Trije dobri prijatelji«, lahko noč za najmlajše — 19.00 Čas v sliki — 19.30 šport — 20.15 »Volpone«, brezljubezenska komedija. Prenos iz innsbruškega deželnega gledališča — 22.00 Frankfurtski knjižni sejem — 22.50 Čas v sliki.

PONEDELJEK, 19. oktobra: 18.00 Aktualno iz krščanstva — 18.20 »Družina Petz«, lahko noč za najmlajše — 18.25 Avstrija — podoba — 18.50 Mož od včeraj — 19.16 ORF danes zvečer — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Kobra, prevzemite: »Vdova« — 21.00 Poštni predal 7000 — 22.15 Prometni obzornik — 22.15 Čas v sliki.

TOREK, 20. oktobra: 18.00 Angleščina — 18.20 »Družina Petz«, lahko noč za najmlajše — 18.25 Kultura — aktualno — 18.50 Zahodno od Santa Fé: »Mladi Anglež« — 19.16 ORF danes zvečer — 19.30 Čas v sliki — 20.06 šport — 20.15 »Kaj sem«; prenos bavarskega radia — 21.00 »še enkrat od začetka«, satirična komedija — 22.50 Čas v sliki.

SREDA, 21. oktobra: 10.00 TV v šoli: Gost pri Alexandru Lernet-Holeniji — 10.30 Mesto dela zgodovino — 11.00 Program za delavce: Frankenstein — 16.30 Za otroke od 6. leta dalje: Dagobertova skrivnost — 17.05 Mala risarska umetnost — 17.30 Za otroke od 11. leta dalje: Tukaj prihaja Peter: »Avtomobilska vožnja« — 18.00 Francoščina — 18.20 »Družina Petz«, lahko noč za najmlajše — 18.25 Avstrija — podoba — 18.50 Dragi stric Bill: »Deček številka 1« — 19.16 ORF danes zvečer — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Obzorja — 21.15 »Časovna zgodovina pred sodiščem« — 23.00 Čas v sliki.

ČETRTEK, 22. oktobra: 10.00 TV v šoli: Kaj lahko postanem? 10.30 Nixon — 11.00 Spoštovanje pred svetnikom — 12.00 Lesno gospodarstvo v Avstriji — 18.00 Italijanščina — 18.20 »Družina Petz«, lahko noč za najmlajše — 18.50 Pater Brown: »Prekletstvo knjige« — 19.16 ORF danes zvečer — 19.30 Čas v sliki — 20.15 »Nad strehami Nice«, kriminalna komedija — 21.55 80-letnica Ernsta Lotharja — 22.40 Čas v sliki.

TELEVIZIJA LJUBLJANA

NEDELJA, 18. 10.: 9.35 Po domače z ansamblom Mihe Dovžana — 10.00 Kmetijska oddaja — 10.50 Otroška matineja: Mc Pheetersovo popotovanje, Skrivnosti morja — Reportaža pred svetovnim prvenstvom v gimnastiki - Športno popoldne — 18.30 Mestece Peyton — serijski film — 20.00 TV dnevnik — 20.35 Humoristična oddaja — 21.35 Godala v ritmu — 21.50 Športni pregled — 22.10 Terorist — dokumentarni film — 23.35 Poročila.

PONEDELJEK, 19. 10.: 9.35 TV v šoli — 10.30 Nemščina — 10.45 Angleščina — 16.10 Francoščina (do 16.40) — 18.00 Zgodbe o Tuktuju — II — 18.30 Od zore do mraka — 19.05 Zabavno glasbena oddaja — 20.00 TV dnevnik — 20.35 Nicole Vidal: Hišica iz sanj — ... Poročila.

TOREK, 20. 10.: 9.35 TV v šoli — 10.30 Ruščina — 16.10 Angleščina — 17.45 Mala lupinica — II. del pravljice — 18.00 Risanke — 18.30 Srečanje v studiu 14: Long John Baldry — 19.05 O našem govorjenju — 19.30 Zgodovina kozmetike — 20.00 TV dnevnik — 20.35 Gospa Miniver — angleški film — 22.45 Poročila.

SREDA, 21. 10.: 9.35 TV v šoli — 17.50 Zaklad kapitana Parangala — 18.35 Na sedmi stezi — 19.05 Narodna in zabavna glasba — 19.20 Kalejdoskop — 20.00 TV dnevnik — 20.35 I. Torkar: Zlata mladina — predstava MG — 22.35 Mednarodni jazz festival v Ljubljani: Mladi levi — 23.05 Poročila.

ČETRTEK, 22. 10.: 9.35 TV v šoli — 10.30 Nemščina — 10.45 Angleščina — 11.00 Francoščina — 17.45 Veseli Tobogan Zagorje — I. del — 18.15 Obzornik — 18.30 Izbrali smo v Kranju — 19.05 Enkrat v tednu — 19.20 Doktor v hiši — serijska oddaja — 20.00 TV dnevnik — 20.35 A. J. Cronin: Primeri dr. Finlaya — nadaljevanka — 22.00 Beethovnova simfonija — ... Poročila.

PETEK, 23. 10.: 9.30 TV v šoli — 11.00 Angleščina — 17.45 Bratovščina sinjega galeba — I. del — 18.15 Obzornik — 18.30 Mladinski klub — 19.00 Mozaik — 19.05 Karamoja — nerazviti? — oddaja Svet na zaslonu — 19.45 Cikcak — 20.00 TV dnevnik — 20.30 3-2-1 — 20.35 Oddaja o OZN — 21.20 Pogled nazaj — češki film — 22.55 Poročila.

Nadja

(Nadaljevanje s 7. strani)

beški Oče, komaj zaduši krik presenečenja — to je vendar Nadja!

Njene polodprte ustne se smehljajo. Čudovito je gledati mlado, sanjajoče dekle v vsej mehkobi in svežosti. Kako je mogoče, da je prišla sem? Ali ni vedela, da je gospodar namenil to ležišče njemu? Ali pa se je vanj zaljubila in je iz same neumne prešernosti prišla na to misel?

»Vraga, to je prava, pravcata pustolovščina, tu v stepi,« si misli Mitja in v njegovo hladno premišljenost se primeša žgoča želja po uživanju. Tako ljubka je, mala; poljubljal bi jo, to mlado, drhteče telesce bi pohlepno stisnil v objem...

Potem se zave. Ne, Nadja je še skoraj otrok, neumen otrok prirode, nedotaknjena cvetica s stepe. Kdor hoče biti človek, poštenjak, je ne utrga. Sam ne ve, kako da se je spomnil svoje sestre v Moskvi, ki ima prav take kite in je prav tako prešerna —, ne, noče biti tat, noče dekleta okrasti, noče okrasti gospodarja, ki ga je gostoljubno vzel pod streho. Premaga kri. Čuti, kako se hitreje giblje po žilah, ko gleda sanjajočo Nadjo. Potem zleze tiho s peči, prav tako tiho, kakor je bil prišel, in se zarije v plašč; nato leže na klop za mizo. Trdo je to ležišče in nič kaj prijetno. Živci mu še zmeraj trzajo, ko v mislih vnovič preživlja ves današnji večer. Toda naposled ga zmagata utrujenost in mladost, zato trdno zaspi...

*

Ko se Mitja drugo jutro zbudi, je sonce že visoko na nebu in pod oknom teptajo nestrpni konji ilovnata tla. Rjavi so konji in trojka je rjava. On pa še vedno ni docela zdramljen. Opoteče se s klopi, hitro si popravi obleko in popije kozarček žganja. Kakor v sanjah se spomni male nočne zgodbice. Ko stopi skozi vrata, zagleda Nadjo ob okencu. Tudi zdaj se smehlja, toda zdi se mu, da je ta nasmešek drugačen kakor včeraj. Z uporno kretnjo vrže čez rame kiti, ki sta se ovijali poganjajočih prsi.

Tedaj pristopi gospodar in se v pozdrav prikloni. Slikarju pomaga na voz.

»Hvala vam za prenočišče,« pravi mladi umetnik in mu veselo pomoli roko.

»O, očka,« odvrne kmet s skoraj očitajočim prizvokom, »zmeraj si štejem v čast, če lahko prenočim plemenitega gospoda, toda ti nisi maral Nadje, moje hčere. Kdo drug najbrž ne bi bil tako obziren...«

VES GRADBENI MATERIAL, kot npr. čistilne vodne naprave, betonske izdelke, ureditev ponikovalnih jam in LECA-izdelke — tudi na obroke — ugodno dobavi
FERLACHER BETONWERK
J. PAGITZ, Ferlach—Borovlje
Telefon 04227 / 375
(Dostavljamo tudi ob sobotah!)

SADNA DREVESCA ODDAJA POCENI, ČESPLJE CELO ZA POLOVIČNO CENO, DREVESNICA
MARKO POLZER,
pd. LAZAR PRI ŠT. VIDU.

Slovenska družina v gornji Avstriji, kupi gostilno na slovenskem Koroškem, ali vzame v najem, tudi s preužitkom. PONUDBE s ceno poslati na naslov: Franciska F. Cesnik, 5142 Eggelsberg 28, Oberösterreich.

KUPUJTE pri tvrdkah, ki oglašujejo v našem listu!

TIROLIA peči na olje 90 m³ samo šil. 1750.—
AEG-avtomatični pralni stroj 4 kg že za šil. 4.600.—
Tako ugodno dobite samo v trgovini
KATARINA in ADOLF KRIVOGRAD
9143 St. Michael / Bleiburg
Šmihel nad Pliberkom
Tel. 04235—34 1 97
Vsakovrstne električne stroje dobite na 24 mesečne obroke brez obresti!

KRALJEVI SMETAR

»Tudi princi vedo, kaj so dolžnosti meščanov,« je rekel te dni princ Bertil, sin švedskega kralja Gustava Adolfa, vzel v roke vrečo in metlo, ter odšel pometat mestni park. Tega seveda ne počenja vsak dan. Hotel je le dokazati, da tudi on spoštuje »Teden čistoče v Stockholmu«.

ZIMA PRIDE!
Peči na olje
Vrata za garaže
pri RUTARJU v Dobrli vesi
Podjunski trgovski center
Bratje RUTAR & Co.
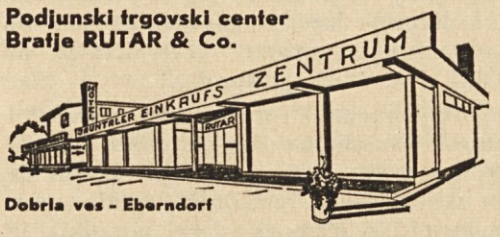

Dobrla ves - Eberndorf

PRI
A&O
se kupi takooo!

Naš tednik

Izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslovu: „Naš tednik", Celovec, Viktringer Ring 26, 9020 Klagenfurt. — Telefon uprave 82-6-69. — Telefon uredništva in oglasnega oddelka 84-3-58. Naročnina znaša: mesečno 10.— šil., letno 100.— šil. Za Italijo 3400.— lir, za Nemčijo 24.— DM, za Francijo 30.— ffr., za Belgijo 300.— bfr., za Švico 25.— šfr., za Anglijo 3.— f. sterl., za Jugoslavijo 60.— N. din, za USA in ostale države 7.— dolarjev na leto. — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev — Odgovorni urednik: Janko Tolmajer, Radiše, p. Žrelec. — Tiska Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26.